

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 11/2011-98

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. marca 2011 v pléne zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Jána Lubyho, Lajosa Mészárosa, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika prerokoval prijatú sťažnosť RNDr. M. Š., CSc., O., zastúpeného advokátom JUDr. J. P., Č., pre neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Oščadnica konaných 27. novembra 2010, za účasti Ing. M. P., O., zastúpeného spoločnosťou A., s. r. o., M., konajúcou prostredníctvom konateľ a advokáta JUDr. P. B., a takto

r o z h o d o l :

Voľby starostu obce Oščadnica konané 27. novembra 2010 vyhlasuje za neplatné.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 7. decembra 2010 doručené podanie RNDr. M. Š., CSc., O. (ďalej len „sťažovateľ“ alebo „M. Š.“), zastúpeného advokátom JUDr. J. P., Č., označené ako „*Sťažnosť a návrh na vydanie predbežného opatrenia vo veci neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov samosprávy obce a proti výsledku volieb*“.

Uznesením č. k. PL. ÚS 11/2011-19 z 12. januára 2011 ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie s tým, že návrhu na vydanie predbežného opatrenia nevyhovel.

Z obsahu sťažnosti a priloženej volebnej dokumentácie vyplýva, že v obci Oščadnica bolo zriadených šesť volebných okrskov, v ktorých pôsobili okrskové volebné komisie (ďalej aj „OVK“) a v obci Oščadnica pôsobila miestna volebná komisia (ďalej len „MVK“). Sťažovateľ je kandidátom, ktorý sa zúčastnil volieb starostu obce Oščadnica, v ktorých získal 635 z 2476 odovzdaných platných hlasov, čiže viac ako 10 % hlasov podľa § 59 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na získanie aktívnej legitimácie na podanie sťažnosti. Sťažnosť smeruje proti kandidátovi, ktorý získal vo voľbách 641 hlasov a bol zvolený za starostu obce, a to Ing. M. P. (ďalej len „M. P.“). Medzi sťažovateľom a víťazným kandidátom bol teda rozdiel 6 hlasov.

Sťažovateľ považuje voľby starostu obce Oščadnica za neplatné, lebo podľa neho boli neústavné a nezákonné, pričom svoje tvrdenia opiera o tieto právne relevantné dôvody:

a) OVK č. 2 neumožnila hlasovať piatim oprávneným voličom mimo volebnej miestnosti do prenosnej volebnej schránky,

b) hlasovanie namiesto voličov, ktorí sa volebného aktu nezúčastnili, vo volebnom okrsku č. 1 členkou OVK Mgr. J. M. a jej príbuznou D. M.,

c) zakrúžkovanie dvoch voličov členmi OVK, ktorí sa volieb nezúčastnili vo volebnom okrsku č. 6,

d) nesprávny, resp. nerovnaký postup OVK pri posudzovaní platnosti viacerých hlasovacích lístkov vo volebných okrskoch č. 3 a č. 5 a pochybnosti o zákonnosti sčítavania hlasovacích lístkov po skončení hlasovania vo volebnej komisii č. 5,

e) monitorovanie priebehu volieb,

f) prepočítanie hlasovacích lístkov MVK,

g) nakladanie s volebnou dokumentáciou pred jej uschovaním na obecnom úrade.

Sťažovateľ poukázal aj na paralelné sčítavanie hlasov jednotlivých kandidátov prostredníctvom členov okrskových volebných komisií nominovaných politickou stranou S. Na základe týchto predbežných výsledkov o 22:30 h bolo zrejmé, že za starostu bol zvolený sťažovateľ s rozdielom 120 hlasov pred odporcom. Sťažovateľ sa na základe týchto predbežných výsledkov domnieva, že mohlo dôjsť k zásahu do volebného výsledku vo volebnom okrsku č. 5.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde rozhodol, že *„Volby starostu obce Oščadnica, ktoré sa konali dňa 27. novembra 2010 vyhlasuje za neplatné.“*

Sťažovateľ doplnil sťažnosť 15. decembra 2010 o tri čestné vyhlásenia obyvateľov obce Oščadnica, ktoré podporujú jeho tvrdenia uvedené v predchádzajúcich bodoch sťažnosti, z ktorých dve čestné vyhlásenia mali potenciálny právny význam v súvislosti s priebehom volieb, a to čestné vyhlásenie V. C. a O. G. V. C. v čestnom vyhlásení dokumentovala, a uvádza to aj vo svojej svedeckej výpovedi, že osobne požiadala OVK č. 6 o vyslanie prenosnej volebnej schránky do domácnosti A. K. O. G., v čestnom vyhlásení uviedla, že v OVK č. 6 sa po prepočítaní hlasovacích lístkov zistilo, že počet obálok v porovnaní so zakrúžkovaným počtom voličov vo voličských zoznamoch, ktorí sa

zúčastnili volieb, prevyšuje o dve osoby počet osôb, ktoré sa volieb vo volebnom okrsku č. 6 zúčastnili.

Ústavný súd listom z 13. januára 2011 vyzval M. P., aby sa vyjadril k sťažnosti. M. P. vo svojom vyjadrení, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 24. januára 2011, po oboznámení so situáciou pred voľbami v obci Oščadnica okrem iného uviedol:

a) Na základe svojich zistení po rokovaní s členmi OVK č. 2 uviedol, že môže potvrdiť, že pri vykonávaní volieb neboli vznesené požiadavky na zabezpečenie hlasovania do prenosnej volebnej schránky tak, ako to uviedol sťažovateľ; konštatoval, že členka okrskovej volebnej komisie č. 2 potvrdila, že V. C. nevzniesla požiadavku na zabezpečenie prenosnej volebnej schránky do domácnosti A. K.

b) K absencii voličov, ktorí sa podľa sťažovateľa nemali volieb zúčastniť, neuviedol žiadne relevantné skutočnosti.

c) K namietanému pochybeniu činnosti OVK č. 6 týkajúcej sa „*dokrúžkovania voličov*“ uviedol len svoj názor, podľa ktorého tým, že členovia volebnej komisie podpísali zápisnicu bez námietok, dospel k záveru, že k pochybeniu, ktoré namieta sťažovateľ, nedošlo, a vyslovuje v tejto súvislosti svoj názor, že ak mal sťažovateľ pochybnosť, že došlo k „*dokrúžkovaniu voličov*“ vzhľadom na to, že sťažovateľ mal prístup k volebnej dokumentácii určite najmenej až do 29. novembra 2010, prípadne až do odovzdania zapečatenej volebnej dokumentácie do archívu, nevyklučuje možnosť manipulácie s touto dokumentáciou, ktorú však nijakým spôsobom nedokladoval.

d) K správnosti posúdenia platnosti hlasovacích lístkov sa M. P. nevedel „*vyjadriť*“, pretože k týmto hlasovacím lístkom nemal prístup. Poukazuje pritom na výsledky kontroly a prepočítanie hlasovacích lístkov MVK na žiadosť sťažovateľa, v ktorom sa preukázal súlad údajov odovzdaných v zápisnici s faktickými zisteniami pri prepočítaní hlasovacích lístkov. V tejto súvislosti opakovane vyslovuje možnosť manipulácie s volebnou dokumentáciou zo strany sťažovateľa. Konštatuje, že sťažovateľ v sťažnosti navodzuje dojem o pochybnosti a zaujatosti OVK č. 5 v jeho neprospech (t. j. v prospech M. P.), s čím M. P. nesúhlasí a opakovane vyjadruje pochybnosť a uvádza možnú manipuláciu sťažovateľa s obsahom volebnej schránky pri jej prenášaní v pondelok ráno (t. j. 29. novembra 2010, pozn.) vzhľadom na možný prístup sťažovateľa k nezapečatenej volebnej

dokumentácii a poukazuje na podpis zápisnice MVK všetkými jej členmi s tým, že pri kontrole nebol zistený žiaden rozdiel medzi odovzdanými volebnými materiálmi a zápisnicami OVK a zisteniami a prepočítaním hlasovacích lístkov MVK. M. P. navrhol prešetriť skutočnosti uvedené vo svojom vyjadrení (k čomu navrhol vykonať aj výsluch svedkov, ktorých sám označil). Vo vzťahu k zloženiu OVK č. 5 M. P. uviedol, že jej členovia neboli zaujatí v jeho prospech. V nadväznosti na uvedené vo svojom vyjadrení uviedol, že *„Dôležitým faktom... je, že po doručení zápisníc všetkých okrskov na miestnu komisiu a ich elektronickom sčítaní bol zistený výsledok voľby na starostu s rozdielom 6 hlasov. Na základe toho vošiel do miestnosti, v ktorej sídlila miestna volebná komisia p. Š. a požadoval opätovné sčítanie hlasov... volebná komisia pre odstránenie pochybností... prepočítala a skontrolovala okrskov po okrsku hlasovacie lístky na starostu obce vrátane kontroly neplatných hlasovacích lístkov.*

Po opätovnom prepočítaní hlasovacích lístkov si zapisovatelia dokumentáciu prevzali, vložili do prenosných volebných schránok a nezapečatenú uložili do uzamknutých kancelárií, do ktorých mali prístup zapisovatelia, starosta obce a prednosta obecného úradu. Z uvedeného vyplýva, že k týmto nezapečateným materiálom mal až do rána 29. 11. 2010... p. Š. prístup... Taktiež, ak boli volebné materiály zapečatené len podpisom zapisovateľa, mohli byť kedykoľvek do 10. 1. 2011 starostom otvorené a po dohode, alebo na nátlak opätovne zapečatené a zapisovateľom podpísané.“

Na záver svojho vyjadrenia M. P. dodal:

«19. 11. 2010 boli zamestnancom obecného úradu t. j. aj všetkým zapisovateľom komisií vyplatené odmeny vo výške 50 % z mesačného platu a to aj napriek veľmi zlej finančnej situácii obce...

Dňa 5. 1. 2011 navštívil Obecný úrad v Oščadnici - kanceláriu starostu vyšetrovateľ odboru boja proti korupcii stred - vysunuté pracovisko Ž. Následne bolo „zvláštnym“ spôsobom a „zvláštnym“ dokladom oznámené zapisovateľom miestnej a okrskových komisií a tiež prednostovi obecného úradu predvolanie, označené ako „predvolanie svedka“, za účelom podania svedeckej výpovede, predmetom ktorej sú komunálne voľby na starostu obce Oščadnica zo dňa 27. 11. 2010.», pričom tento postup podľa M. P. má znaky zastrašovania.

Ústavnému súdu bolo 9. februára 2011 doručené podanie M. P. označené ako „*Doplnenie vyjadrenia ku konaniu pred ústavným súdom SR o sťažnosti vo veci neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov samosprávy a proti výsledku volieb RNDr. M. Š., CSc, na základe novozistených skutočností*“. O uvedených skutočnostiach predložil M. P. spolu s podaním aj čestné vyhlásenia O. Ú., zapisovateľky OVK č. 3, J. L., zapisovateľa OVK č. 5, J. G., člena OVK č. 5, M. D., členky OVK č. 5, M. T., členky OVK č. 1, A. K., členky OVK č. 1, Mgr. J. M., členky OVK č. 1, a R. Š. a J. P., členov MVK (všetky zo 7. februára 2011), ktorými označené osoby vyhlásili, že pri sčítavaní hlasovacích lístkov sa medzi platnými hlasovacími lístkami nenachádzali hlasovacie lístky označené inak ako zákonom predpísaným spôsobom.

V doplnení týkajúcom sa zistenia dvoch sporných hlasovacích lístkov vo volebnej dokumentácii volebného okrsku č. 1 M. P. uvádza, že túto skutočnosť konzultoval s viacerými členmi OVK č. 2, ktorí mu potvrdili, že medzi jeho platnými hlasovacími lístkami „*sa nenachádzali žiadne hlasovacie lístky označené krížikom, alebo iným nesprávnym spôsobom. Taktiež mi túto skutočnosť telefonicky potvrdil aj p. R. Š., ďalší člen komisie 01.*“.

V súvislosti s volebnou dokumentáciou volebného okrsku č. 3 uviedol, že zapisovateľka OVK č. 3 O. Ú. mu potvrdila, že si pamätá neplatný hlasovací lístok sťažovateľa, „*v ktorom bolo zakrúžkované jeho meno a je si istá, že na poradovom čísle sa krížok nenachádzal, preto tento hlas uznali ako neplatný*“.

Čo sa týka piatich sporných hlasovacích lístkov z volebnej dokumentácie volebného okrsku č. 5, na základe konzultácie s členmi OVK č. 5 uvádza, že „*medzi mojimi platnými hlasovacími lístkami sa nenachádzali žiadne hlasovacie lístky označené krížikom a krúžkom zároveň*“, čo potvrdzuje tromi predloženými čestnými vyhláseniami, a to J. L., zapisovateľa OVK č. 5, ktorý potvrdil, že ako zapisovateľ OVK č. 5 pri sčítavaní hlasovacích lístkov vizuálne kontroloval spôsob ich označovania, ako aj J. G. ml. a M. D., ktorí vo svojich čestných vyhláseniach uviedli, že medzi platnými hlasovacími lístkami neboli „*hlasy označené krížikom*“, resp. označené „*inak ako zakrúžkovaním poradového čísla kandidáta*“, pričom vo vzťahu k jednotlivým kandidátom toto svoje vyjadrenie nijakým spôsobom nekonkretizovali. Rovnako v čestnom vyhlásení M. T. sa vyjadrila všeobecne (členka OVK

č. 2, pozn.), že medzi platnými hlasovacími lístkami sa nenachádzali hlasovacie lístky označené inak ako zakrúžkovaním poradového čísla kandidáta. Takéto vyjadrenie uviedla vo svojom čestnom vyhlásení aj A. K. a Mgr. J. M. – členky OVK č. 1.

R. Š. a J. P., členovia MVK, vo svojom čestnom vyhlásení rovnako všeobecne uviedli, že sa medzi platnými hlasovacími lístkami nenachádzali hlasovacie lístky označené inak ako zakrúžkovaním poradového čísla kandidáta, a vyhlásili, že pri prepočítaní hlasovacích lístkov z jednotlivých volebných okrskov kontrolovali spôsob označovania hlasovacích lístkov. Toto vyhlásenie členov MVK je v rozpore s vyhlásením predsedníčky MVK, ktorá počas svojej svedeckej výpovede vypovedala, že MVK len prepočítavala hlasovacie lístky kandidátov na funkciu starostu, a to dvoch kandidátov (kandidáta č. 6 a č. 9, pozn.), a opakovane pri svojom výsluchu uviedla, že kontrolovali len počty hlasovacích lístkov a neposudzovali ich platnosť.

Skutočnosti týkajúce sa sporných hlasovacích lístkov konzultoval M. P. aj s členmi MVK, ktorí vykonávali prepočítanie a kontrolu hlasovacích lístkov, pričom mu zhodne potvrdili, že *„sledovali i techniku označovania hlasovacích lístkov a v čestných vyhláseniach potvrdzujú, že sa nesprávne označené hlasovacie lístky medzi platnými hlasmi nenachádzali“*.

Podaním z 8. januára 2011, ktoré bolo súčasťou pripojenej dokumentácie, podal M. P. Okresnej prokuratúre Ž. *„Podnet na prešetrenie dodržiavania zákonnosti prípravného konania... o vykonanie potrebných úkonov v rámci Vašich kompetencií dozoru nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania, resp. v prípravnom konaní, prípadne o odstúpenie tohto podania na príslušnú inštitúciu, resp. urgentný zásah do konania, pre podľa mojej mienky neštandardný postup vyšetrovateľa Odboru boja proti korupcii stred, B.“*, k čomu predložil predvolanie vyšetrovateľa z 5. januára 2011 na výsluch svedkov týkajúci sa volieb na starostu obce Oščadnica a poslancov, ktoré sa konali 27. novembra 2010.

M. P. v podaní ďalej uviedol:

„Uvedené skutočnosti nasvedčujú tomu, že s volebnou dokumentáciou mohlo byť po prepočítaní miestnou komisiou a následnom nezapečatení manipulované v môj neprospech.“

Do pondelka 29. 11. 2010 bola volebná dokumentácia nezapečatená uložená v jednotlivých kanceláriách obecného úradu, kde mali prístup jednotlivo zamestnanci a k všetkým materiálom len starosta a prednosta obecného úradu. Taktiež následné zapečatenie jedným podpisom zapisovateľa nezabráňovalo tomu, aby po dohode s konkrétnym zamestnancom nebola dokumentácia opätovne otvorená a následne zapečatená. Pravosť podpisov na volebných urnách taktiež nebola skúmaná, to znamená, že ju v podstate mohol opätovne zapečatiť ktokoľvek. ...

Keďže volebná dokumentácia nebola zapečatená v zmysle zákona a doložené svedectvá, zápisnice okrskových a miestnej komisie ako aj faktický stav volebnej dokumentácie nasvedčujú nožnej manipulácii, nie je možné považovať za relevantný dôkaz skutočnosti zistené pri otvorení volebnej dokumentácie zo dňa 4. 2. 2011.

V tomto prípade je možné považovať za relevantné dôkazy len zápisnice okrskových volebných komisií a zápisnicu miestnej volebnej komisie.

V prípade, že by sa ústavný súd pri svojom rozhodovaní opieral o stav volebnej dokumentácie zo dňa 4. 2. 2011 (teda o stav, ktorý mohol byť pozmenený) navrhujem, aby bola možnosť zásahu do volebnej dokumentácie vylúčená alebo potvrdená na základe kriminalisticko-súdnej expertízy.“

II.

Dokazovanie

Ústavný súd vykonal vo veci dokazovanie listinnými dôkazmi sťažovateľa a M. P. doručenými ústavnému súdu, vrátane volebnej dokumentácie a výsluchom svedkov k okolnostiam priebehu volieb, ktoré tvoria podstatu sťažnosti.

1. Prepočítanie hlasovacích lístkov

Ústavný súd podľa § 62 zákona o ústavnom súde výzvou z 13. januára 2011 žiadal od obce Oščadnica zabezpečenie volebnej dokumentácie pre účely prepočítania hlasovacích lístkov odovzdaných v prospech sťažovateľa a odporcu ako kandidátov na starostu obce

Oščadnica, skontrolovania a vyhodnotenia neplatných hlasovacích lístkov a sporných hlasovacích lístkov.

Ústavný súd 4. februára 2011 na Obecnom úrade v Oščadnici (ďalej aj „obecný úrad“) prepočítal hlasovacie lístky zo zapečatenej volebnej dokumentácie z volieb starostu obce Oščadnica konaných 27. novembra 2011 a vykonal výsluch 29 svedkov z jednotlivých volebných okrskov.

Prepočítania hlasovacích lístkov a výsluchu svedkov sa mali právo zúčastniť účastníci konania a ich právni zástupcovia. Túto možnosť využil sťažovateľ, jeho právny zástupca, odporca a jeho právny zástupca.

Výsledky sčítania platných hlasovacích lístkov

Sčítaním hlasovacích lístkov sťažovateľa – kandidáta č. 9 a odporcu – kandidáta č. 6 na starostu obce Oščadnica ústavný súd zistil, že počet platných hlasovacích lístkov pre jednotlivých kandidátov za jednotlivé volebné okrsky je takýto:

VOLEBNÝ OKRSOK Č. 1

P. č.	Kandidát	Výsledky volieb zistené ústavným súdom	Výsledky volieb podľa zápisnice OVK	Rozdiel
6.	Ing. M. P.	68	68	-
9.	RNDr. M. Š., CSc.	78	78	-

VOLEBNÝ OKRSOK Č. 2

P. č.	Kandidát	Výsledky volieb zistené ústavným súdom	Výsledky volieb podľa zápisnice OVK	Rozdiel
6.	Ing. M. P.	79	79	-
9.	RNDr. M. Š., CSc.	83	83	-

VOLEBNÝ OKRSOK Č. 3

P. č.	Kandidát	Výsledky volieb zistené ústavným súdom	Výsledky volieb podľa zápisnice OVK	Rozdiel
6.	Ing. M. P.	114	114	-
9.	RNDr. M. Š., CSc.	73	73	-

VOLEBNÝ OKRSOK Č. 4

P. č.	Kandidát	Výsledky volieb zistené ústavným súdom	Výsledky volieb podľa zápisnice OVK	Rozdiel
6.	Ing. M. P.	102	102	-
9.	RNDr. M. Š., CSc.	68	68	-

VOLEBNÝ OKRSOK Č. 5

P. č.	Kandidát	Výsledky volieb zistené ústavným súdom	Výsledky volieb podľa zápisnice OVK	Rozdiel
6.	Ing. M. P.	187	187	-
9.	RNDr. M. Š., CSc.	69	69	-

VOLEBNÝ OKRSOK Č. 6

P. č.	Kandidát	Výsledky volieb zistené ústavným súdom	Výsledky volieb podľa zápisnice OVK	Rozdiel
6.	Ing. M. P.	91	91	-
9.	RNDr. M. Š., CSc.	264	264	-

Sčítaním hlasovacích lístkov pre kandidáta č. 6 a kandidáta č. 9 na starostu obce Oščadnica vo volebných okrskoch č. 1 až č. 6 ústavný súd zistil tento počet platných hlasovacích lístkov pre jednotlivých kandidátov:

OBEC OŠČADNICA

P. č.	Kandidát	Výsledky volieb zistené ústavným súdom	Výsledky volieb podľa zápisnice MVK
6.	Ing. M. P.	641	641
9.	RNDr. M. Š., CSc.	635	635

2. Výsluchy predvolaných svedkov

Dňa 4. februára 2011 sa na Obecnom úrade v Oščadnici uskutočnil výsluch 29 predvolaných svedkov v súvislosti so sťažnosťou sťažovateľa na neústavnosť a nezákonnosť volieb, z ktorého bola vyhotovená zápisnica. Pre posúdenie ústavnosti a zákonnosti volieb sú relevantné tieto výpovede svedkov zaznamenané v zápisnici:

Svedkyňa D. M. vypovedala, že volieb sa zúčastnila v popoludňajších hodinách a hlasovala iba raz. Volebnú komisiu celú nepoznala (len Mgr. J. M., ktorá je jej teta); rovnako nepoznala osobu, ktorá jej odovzdávala hlasovací lístok a obálku.

Svedkyňa T. M. vypovedala, že sa volieb zúčastnila vo večerných hodinách (do volebnej miestnosti ju doviezol syn R.). Vo svojej výpovedi uviedla, že bola už veľakrát voliť a „*volbám rozumie*“. Z členov volebnej komisie poznala len Mgr. J. M., svoju nevestu („*ona tam bola prisediaca*“), ktorá jej podľa jej výpovede „*nevyplňala lístok, iba do urny jej pomohla dať lístok*“; inak hlasovala sama.

Svedkyňa M. O. (predsedníčka OVK č. 1) vypovedala, že vo volebnej miestnosti nebola po celý čas, bola si „*iba odvoliť, a pripraviť občerstvenie*“, nevšimla si, či niekto volil opakovane alebo za niekoho iného. Vo svojej výpovedi vylúčila, „*že by k takejto situácii mohlo dôjsť*“. Pri hlasovaní členky komisie Mgr. J. M. si nevšimla nič osobitné. Svedkyňa na otázku právneho zástupcu sťažovateľa odpovedala, že T. M. pozná, napriek svojmu veku chodí sama, vo volebnej miestnosti ju však nevidela a nevie povedať, či volila.

Vo svojej výpovedi ďalej uviedla, že pri spočítavaní hlasovacích lístkov OVK č. 1 uskutočňovali dvojitzú kontrolu, pamätá si, že mali okolo 17 neplatných hlasovacích lístkov, jeden hlasovací lístok bol prečiarknutý, a preto ho neuznali. Ďalej vypovedala, že po skončení volieb „*všetko zviazali, previazali*“ (osobne to urobila svedkyňa), pričom nemá

„vedomosť o tom, že by niekto manipuloval s volebnými lístkami po zviazaní“. Uviedla tiež, že počas prepočítavania hlasovacích lístkov ani ona a ani nikto iný v miestnosti s nikým netelefonovali a nikto neopustil volebnú miestnosť. Na otázku právneho zástupcu, či si nepamätá, že či mala nejaké hlasy s krížikom, uviedla, že „bol jeden hlasovací lístok, ktorý bol označený za neplatný“.

Ďalej vypovedala, že „hlasovacie lístky prepočítavala ešte miestna volebná komisia“. V tejto súvislosti uviedla, že na obecný úrad ona „niesla zapečatenú krabicu“.

Svedok Bc. R. Š. (člen OVK č. 1) vo svojej výpovedi uviedol, že už opakovane bol členom volebnej komisie. V súvislosti s údajným opakovaným hlasovaním Mgr. J. M. uviedol, že „nevenoval tomu žiadnu pozornosť a nemyslí si, že niečo robila“; on sám volil v inom volebnom okrsku.

Čo sa týka počítania hlasovacích lístkov, uviedol, že „vysypali sa obálky na stôl, začali sa otvárať, počítalo sa, triedilo sa, všetci boli okolo stolov a spolu počítali. Keď sa niečo nerozumelo, tak bola porada.“. MVK sa „nič nepýtali, žiadne pochybnosti a problémy sa nevyskytli“. Ďalej vypovedal, že následne „sa to zviazalo, zapečatilo“, už si presne nepamätal, ale pamätal si, že s volebnou dokumentáciou išli členovia volebnej komisie na obecný úrad, on medzi nimi nebol. Vypovedal, že si „myslí“, ale presne nepamätá, že obálky a hlasovacie lístky, ktoré neboli voličom vydané, „sa dali tak, aby sa s nimi nič nedalo robiť“. Podľa jeho výpovede počas počítania hlasov nikto volebnú miestnosť neopustil a nikto vo volebnej miestnosti netelefonoval. Vo výpovedi uviedol, že mal príbuzných v iných OVK (jeho mama a asi aj teta), on sám sa do OVK dostal prostredníctvom mamy a tety, ktoré mu „ponúkli, či chce ísť“.

Svedkyňa Mgr. J. M. (členka OVK č. 1) vypovedala, že hlasovala sama za seba a za nikoho iného. Svokre (T. M.) len vysvetlila, kam má vhodiť hlasovací lístok. Ďalej vo svojej výpovedi uviedla, že si nevšimla, že „by niekto volil viackrát, vždy tam bol niekto z komisie“. Vypovedala ďalej, že D. M. sa zúčastnila volieb a volila iba raz.

S prenosnou volebnou schránkou podľa jej vyjadrenia chodili k voličom M. O. s J. G.

Čo sa týka platnosti hlasovacích lístkov, vypovedala, že „za neplatné mali tie, ktoré boli prázdne (t. j. neupravené), poslaneckých bolo vyše 20, a to takých, ktoré boli inak

zakrúžkované. Iné problémy nemali.“. Na otázku, či pečatili obálky, odpovedala, že sa „*všetko zviazalo, kôpky na kopu. ... všetko zväzovali špagátikom a dávali to nabok.*“.

Počas sčítavania hlasov ona ani nikto iný vo volebnej miestnosti netelefonovali a volebnú miestnosť nikto neopustil.

Na kontrole z MVK boli J. P., I. M. a ešte ďalšia osoba; nedostatky a problémy nezistili.

Svedkyňa ďalej vypovedala, že po prepočítaní hlasovacích lístkov celú volebnú dokumentáciu priniesli na obecný úrad, „*tam sa to počítalo*“.

Svedkyňa J. G. (zapisovateľka OVK č. 1) vypovedala, že si nevšimla, že niekto volil opakovane. Nevedela presne uviesť, akým spôsobom hlasovala členka komisie Mgr. J. M., vypovedala, že „*určite hlasovala, ale akým spôsobom nevie*“. V tejto súvislosti uviedla, že „*mali miestnosť vedľa, kde chystali občerstvenie a ona si chystala podklady pre zápisnicu*“. Do tejto miestnosti prišla za ňou M. O. a oznámila jej, že prišla voliť rodina pani M. Vypovedala, že nebola v miestnosti, keď volili „*M.*“.

Vo svojej výpovedi tiež uviedla, že hneď, ako sa hlasovacie lístky spočítali, „*prepočítali sa dva-trikrát, hneď sa každá jedna kôpka samostatne zapečatila*“, s tým, že hlasovacie lístky v prospech jednotlivých kandidátov boli zviazané samostatne. Vypovedala, že pokiaľ tam bola, „*žiadne osobitné skutočnosti jej neudreli do očí*“.

Ďalej vypovedala, že „*boli neplatné hlasovacie lístky, buď chýbal lístok na poslanca, buď na starostu, keď boli označené krížikom, tak sa to neuznalo, alebo ak bolo preškrtnuté to meno*“.

V súvislosti so zabezpečením volebnej dokumentácie vo svojej výpovedi uviedla, že „*urna bola zalepená, podpísaná p. predsedníčkou, mala ju v kancelárii, zbieral ju p. L., že dostali príkaz a on ju odniesol do archívu*“. V súvislosti so svojou výpoveďou si nespomenula, „*kto im dal tento pokyn, skôr by povedala, že sa o tom hovorilo*“. Ďalej vypovedala, že v úschove u seba mala tri volebné schránky – svoju, J. L. a J. L.. Uviedla ďalej, že „*ráno dala urnu p. L., potom bola dve hodiny preč*“, keď sa vrátila, volebnú schránku J. L. vo svojej kancelárii nemala, mala tam umiestnenú len svoju volebnú schránku, pritom uviedla, že „*bez jej prítomnosti tam nikto nemá prístup*“. Okolo 10. – 11. h volala J. L., ktorého požiadala, aby jej zanesol volebnú dokumentáciu do archívu, pritom

nezisťovala, prečo sa „volebná schránka J. L.“ nenachádza v jej kancelárii. Vo svojej výpovedi uviedla, že v pondelok ráno sa rozprávala s p. Z. o tom, že „je zvláštne, že niekto zoberie urnu z kancelárie, do ktorej nemá nikto prístup“. Uviedla tiež, že volebnú dokumentáciu po voľbách majú vždy na starosti zapisovateľky.

V súvislosti s predvolaním na výsluch potvrdila, že naň bola predvolaná a výsluchu sa aj zúčastnila. Čo sa týka doručenia predvolania na výsluch, vypovedala, že „bola pozvánka, bol tam zoznam, kto sa má zúčastniť, vypovedal tam prednosta, p. L., p. Z. ...“.

Potvrdila tiež poskytnutie odmien, ktoré dostali až po voľbách v decembrovej výplate.

Svedkyňa V. C. vypovedala, že keď bola voliť, „osobne“ požiadala o vyslanie prenosnej volebnej schránky k piatim voličom rodiny K., najmä s ohľadom na zdravotný stav pani A. K. a V. K.; svoju žiadosť adresovala všetkým členom, avšak podľa jej výpovede volebná komisia na jej požiadavku nereagovala. Podľa jej výpovede poznala všetkých členov OVK č. 2.

Svedkyňa M. M. vypovedala, že volieb sa zúčastnila so svojou matkou (V. C.) v doobedňajších hodinách. Vo svojej výpovedi uviedla, že na požiadanie A. K., jej matka, V. C., požiadala OVK č. 2 o vyslanie prenosnej volebnej schránky do rodiny K., čo sama priamo počula. Na požiadavku reagovala OVK č. 2, že „dobré“. S prenosnou volebnou schránkou síce OVK č. 2 chodila, ale rodinu K. vynechala. Po voľbách manžel M. M. vyhľadal sťažovateľa a informoval ho o uvedenej skutočnosti.

Svedok J. M. vypovedal, že volieb sa zúčastnil v doobedňajších hodinách spolu so svokrou a s manželkou. V tejto súvislosti uviedol, že v jeho prítomnosti svokra požiadala OVK č. 2 o prenosnú volebnú schránku pre K. Nevedel uviesť, kto chodil s prenosnou volebnou schránkou. O tom, že volebná komisia nevyslala prenosnú volebnú schránku do rodiny K. rozprával po voľbách aj so sťažovateľom.

Svedkyňa A. T. (predsedníčka OVK č. 2) vypovedala, že požiadavku V. C. na vyslanie prenosnej volebnej schránky do rodiny K. nepočula, hoci tam bola prítomná. Podľa

jej výpovede všetky požiadavky, ktoré boli na voľby do prenosnej volebnej schránky, boli kladne vybavené. S prenosnou volebnou schránkou chodila k voličom A. P., ktorá mala zoznam a M. H.

Ďalej vypovedala, že si nepamätá počet neplatných hlasovacích lístkov, „*vysypali všetky lístky z prenosnej urny aj z urny v miestnosti a trikrát po sebe prepočítavali lístky; počet sedel*“. Ďalej uviedla, že počas prepočítavania hlasovacích lístkov nikto vo volebnej miestnosti netelefonoval a ani nikto neopustil volebnú miestnosť.

Ďalej vypovedala, že po prepočítaní hlasovacích lístkov odniesli všetky hlasovacie lístky na obecný úrad; nepamätala si, či boli zapečatené, ale domnievala sa, „*keď videla krabice..., že neboli*“. Vo svojej výpovedi uviedla, že hlasovacie lístky doniesla „*v krabici, zaviazané, zapečatené, opatrené podpismi a prebrala ich komisia, pri opakovanom sčítavaní prítomná nebola*“. Nevedela uviesť, čo sa ďalej robilo po odovzdaní s volebnou schránkou. Neoficiálne nahlasovanie výsledkov volieb predtým, ako odniesli volebnú dokumentáciu MVK, vo svojej výpovedi vylúčila.

Svedkyňa T. K. (členka OVK č. 2) vypovedala, že si nepamätá požiadavku voličov V. C., J. M. a M. M. na vyslanie prenosnej volebnej schránky pre piatich voličov K., pričom uviedla, že bola pri tom, keď volila V. C. so svojimi rodinnými príslušníkmi, sama ich vyhľadala v zozname voličov. Vo svojej výpovedi uviedla, že prenosná volebná schránka bola vyslaná do Z., kde s ňou boli (a vôbec k voličom chodili) A. P. a Š. V. Zoznam žiadostí o prenosnú volebnú schránku viedla A. P. Podľa jej výpovede vo volebnej miestnosti nikto nežiadal o vyslanie prenosnej volebnej schránky k voličom.

K prepočítavaniu hlasovacích lístkov vypovedala, že *po skončení volieb „sa otvorila prenosná volebná schránka, všetky lístky sa prepočítavali trikrát*“. Sporných lístkov podľa jej výpovede nebolo veľa, počet si však nepamätala. Rovnako si nepamätala, či niekto počas prepočítania hlasovacích lístkov telefonoval z volebnej miestnosti, alebo ju opustil.

Svedkyňa A. Š. (O., zapisovateľka OVK č. 2) vypovedala, že v priebehu volieb nezachytila požiadavku voličov V. C., J. M. a M. M. na vyslanie prenosnej volebnej schránky do rodiny K. Zoznam na vyslanie prenosnej volebnej schránky podľa jej výpovede mala A. P.

Svedkyňa ďalej vypovedala, že pri prepočítavaní hlasovacích lístkov vo volebnej miestnosti nikto netelefonoval a miestnosť nikto neopustil. Uviedla tiež, že po skončení prepočítania hlasovacích lístkov (*„skončili v sobotu“*); *„zaviazalo sa to, preniesli veci na obecný úrad, a potom prepočítavali. Krabicu si nepamätá, ako skončili, spomína si na zalepenie a previazanie krabice.“*

V súvislosti s prepočítavaním hlasovacích lístkov MVK uviedla, že samotné prepočítanie nevidela, ale *„komisia potom znova prelepila a zapečatila schránku“* s tým, že toto posledné zalepenie *„podpisovala ona a ešte p. predsedníčka volebnej komisie“*.

V súvislosti s uschovaním volebnej dokumentácie svedkyňa uviedla, že nikto jej nedal pokyn na uskladnenie volebnej dokumentácie; v pondelok ráno to urobila *„sama od seba“*. Vo svojej výpovedi ďalej uviedla, že volebná schránka *„bola zalepená v nedeľu“*. Do archívu odniesol volebnú schránku z jej kancelárie J. L. Vypovedala, že si nepamätala, či ho o odnos volebnej schránky požiadala. V tejto súvislosti uviedla, že v priebehu predpoludnia videla u V. L. viaceré volebné schránky. O tom, že J. L. mal údajne s volebnou schránkou opustiť obecný úrad, vypovedala, že túto vedomosť nemá.

Ďalej ešte dodala, že 5. januára 2011 navštívil obecný úrad vyšetrovateľ a doručoval predvolania na výsluch, ktorého sa aj ona zúčastnila, a výsluch súvisel s voľbami. V súvislosti s predvolaním na výsluch v Ž. uviedla, že *„mala písomné predvolanie, bolo na jedno vypočutie a tam boli napísané aj ostatné mená“*.

Na otázku M. P., či si pamätá, že boli zamestnancom obecného úradu v súvislosti s voľbami vyplácané odmeny vo výške 50 % platu, svedkyňa odpovedala, že *„si to nevšimla, neštuduje pásku“*.

Svedkyňa M. C. (predsedníčka OVK č. 3) vypovedala, že v ich okrsku všetko prebehlo bez problémov. Čo sa týka hodnotenia platnosti hlasovacích lístkov, uviedla, že *„tie hlasovacie lístky, ktoré neboli zakrúžkované, tak tie vyradili a problémy neboli“*. Vo vzťahu k tvrdeniu v sťažnosti, že mali tri neplatné lístky, na jednom z tých hlasovacích lístkov bolo meno zakrúžkované, číslo a samostatne zakrúžkované meno a priezvisko a vraj takýto lístok bol posúdený ako neplatný, uviedla, že *„ak sa celá komisia dohodla, tak to bolo tak. V pokynoch bolo, že sa má zakrúžkovať číslo.“* Uviedla, že *„niekto s niekým telefonoval, ale nevie, kto s kým a bolo to až po sčítaní hlasovacích lístkov“*.

Svedkyňa vo svojej výpovedi uviedla, že si presne nepamätá, ako uchovávali volebnú dokumentáciu a odovzdávali ju MVK. Uviedla, že *„určite to bolo zviazané tak, ako to malo byť. Potom sa to všetko odovzdalo, keď sa to prepočítavalo, tak bola znova pritom, ostalo to potom na obecnom úrade a uloženie zabezpečovala miestna volebná komisia, ona do styku s tým už viac neprišla.“*. Vypovedala, že v pondelok už nemala žiadne povinnosti s volebnou schránkou, *„ani do archívu ju ona nedávala“*.

Svedok Š. C. (predseda OVK č. 4) vypovedal, že po skončení hlasovania *„zamkol sa hlavný vchod, otvorili sa urny, všetko sa dalo na stôl, otvorili sa obálky, ukladali sa zaradom lístky na starostu, potom to spočítali spoločne, možno aj dvakrát, možno tam boli dva alebo tri hlasovacie lístky neplatné, jeden bol čistý a v jednom boli dvaja kandidáti. Keď to bolo v poriadku, zapisovateľka to zapisovala do zápisnice, muselo to všetko pasovať, obálky sa dali dokopy, zapečatili sa, to isté urobili s lístkami, podpísali zápisnicu, odobrali sa na obecný úrad, tu sa to prepočítalo znova, prišiel pán starosta, že by bolo dobré, keby sa to znova prepočítalo. ... Znova to so zapisovateľkou prepočítali, pasovalo im to, tak to znova zabaľovali, tak sa mu vidí, že to robil on.“*. Vo výpovedi uviedol, že *„bol pri tom“*, keď sa prepočítavali hlasovacie lístky pred MVK, *„nemohol to nechať a odísť preč“*. Taktiež vo výpovedi uviedol, že *„starosta povedal, že by bol rád, keby sa to prepočítalo, nielen u nich, že či nie je nejaký hlas pomýlený“*. V súvislosti s prítomnosťou sťažovateľa pri prepočítavaní hlasovacích lístkov MVK povedal, že *„starosta tam bol, keď sa to prepočítavalo. Nebol tam stále, bol u seba v kancelárii.“*. Podľa výpovede svedka hlasovacie lístky *„osobne on to prepočítaval, každý zvlášť“*. Hlasovacie lístky *„sa prepočítali od jednotky po deviatku, plus neplatné hlasy“*. Čo sa týka toho, či sa posudzovala aj platnosť hlasovacích lístkov, uviedol, že *„išlo hlavne o to, či to sedí“*. Na otázku M. P., *„či sa sledovali krúžky alebo krížiky“*, keď MVK počítala hlasy, svedok odpovedal, že *„samozrejme, automaticky sa všetko kontrolovalo. Vedť tam išlo o to, že či sa nejaký hlas nezapotrešil alebo dačo iné.“*

Vo vzťahu k archivácii volebnej dokumentácie vypovedal, že do archívu dávala volebnú dokumentáciu zapisovateľka, *„prišiel zástupca predsedu, podpísal zápisnicu a všetko bolo v poriadku, tým pádom že to dala zapisovateľka v pondelok do archívu“*.

Svedkyňa Mgr. Z. Z. (zapisovateľka OVK č. 4) vypovedala, že „*bola viackrát vo voľbách*“, v súčasnosti je zamestnaná ako asistentka starostu a matrikárika. Pokiaľ ide o posudzovanie hlasovacích lístkov, uviedla, že „*ak niekto nebol označený, alebo bol prečiarknutý krížikom, tak hlasovací lístok neuznali. Veľa takých nebolo, asi 4, nepamätá si presne. Problémy neboli, komisia sa vždy poradila a rozhodla, či je hlasovací lístok platný alebo nie. Prepočítavali dvakrát, robili si kôpky, čo sa týka starostov a dvakrát ich prepočítali. Robila si pomocnú zápisnicu, nadiktovali jej kandidátov, koľko majú hlasov, a potom počítali poslancov, tých čiarkali..., dorobila zápisnicu, a potom urobila dve zápisnice načisto. Predseda komisie previazal použité a nepoužité hlasovacie lístky, každú kôpku zviazal, prelepil páskou a zaviazal. Potom to išlo do urny a išli so zápisnicou na úrad. Všetko bolo v krabici, tie schránky sa balia až v pondelok, takto špagátom. Zapečatia sa iba lístky, ona lepila v pondelok doobeda krabicu. Potom s tým protokolom to išlo do archívu.*“.

Ďalej dodala, že počas sčítavania hlasovacích lístkov v OVK č. 4 členovia komisie netelefonovali nikomu, avšak M. Š. telefonoval Ing. Š., že „*kde sú lístky*“. Telefonát medzi Ing. Š. a predsedom Š. C. sa uskutočnil tesne pred ukončením vypracovania zápisnice, okolo 22.30 h. Vo svojej výpovedi uviedla, že Š. C. prišiel s informáciou, že „*niekto z vedľajšej miestnosti vyšiel a povedal, že Š. vyhral voľby*“.

K prepočítavaniu hlasovacích lístkov MVK vypovedala, že „*im dala dve zápisnice, ostatné veci boli u nej, potom keď sa všetko počítalo druhýkrát, tak išli pre ňu a pán C. tam zostal pri prepočítaní, ona tam nebola*“. V súvislosti s postupom MVK pri prepočítavaní hlasovacích lístkov vo výpovedi uviedla, že MVK s „*pánom C. rozviazala volebnú dokumentáciu, takže hlasovacie lístky znova prepočítavali, on ich potom dal miestnej komisii, oni povedali, že to je správne*“.

Svedkyňa uviedla, že pri prepočítaní hlasov v MVK bol „*p. starosta vtedy, keď sa ona pýtala p. Š., či kontrolujú aj krúžky alebo len počet. Potom odišiel*“.

Čo sa týka archivovania volebnej dokumentácie, vypovedala, že bola „*s p. L. odniesť spolu všetky urny do archívu, lebo ona má kľúče*“. Potvrdila, že M. P. si od nej „*ani raz*“ nepýtal kľúče od archívu. O volebné materiály sa od volieb nikto nezaujímal. Pri svojej výpovedi uviedla, že kľúče od pokladne, kde bola uskladnená volebná dokumentáciu pred jej archiváciou, má J. G. a pravdepodobne prednosta Š. V.

V súvislosti s predvolaním na výsluch vyšetrovateľa do Ž. potvrdila, že sa na výsluchu zúčastnila a týkal sa volieb.

Svedkyňa T. S. (predsedníčka OVK č. 5) vypovedala, že v OVK bola prvýkrát, zapisovateľom bol J. L. a komisia bola 5-členná; člen komisie M. K. počas volieb nebol prítomný, ale nevedela z akých dôvodov, bol však nahradený novým členom, ale jeho meno uviesť nevedela. V súvislosti s prítomnosťou členov volebnej komisie vo volebnej miestnosti vypovedala, že *„keď bol obed, tak dvaja odišli, štyria zostali, a potom keď odišiel s urnou p. Š. a p. L., tak boli štyria, inak počas celých volieb boli všetci“*. Čo sa týka hlasovania do prenosnej volebnej schránky, uviedla, že *„v ten deň brali oznámenia od ľudí asi do 12.00 hod., presne nevie, boli nahlásení, že treba ísť“*. Ďalej dodala, že *„sčítavanie bolo na dvakrát, mali vyše 400 voličov, dávali si pozor, nezaznamenali nezrovnalosti, jeden hlas bol neplatný, lístok bol preškrtnutý celý, ináč tam nič také nebolo“*.

Pokiaľ ide o sčítavanie hlasov, uviedla, že *„mali urobenú tabuľku, mali menovite kandidátov, rozkladali na kôpky podľa kandidátov, každý chytil časť hlasov a sa to dávalo na kôpky a keď sčítavali, tak ona ako predsedníčka kontrolovala počítanie. Mali asi 470 voličov, urobili si kôpku, jeden rátať, všetci sa pozerali, napísalo sa vedľa mena počet hlasov, skontrolovali, koľko bolo volebných lístkov, všetko sedelo. U poslancov robili čiarky, u starostov zráтали, napísali len spoločné číslo. Mali hárok, kde boli všetky mená, tam dopísali počet. Nepoužité hlasovacie lístky a obálky viazali samostatne.“*

Vypovedala, že *„nevie o nikom takom“*, kto by z miestnosti telefonoval alebo z nej vyšiel.

V súvislosti s prepočítavaním hlasovacích lístkov MVK vo svojej výpovedi uviedla, že keď MVK sčítavala hlasovacie lístky, bola na obecnom úrade aj so zapisovateľom. Boli tam odniesť *„zapečatenú urnu, nechali to v tej miestnosti, kde bola miestna komisia, potom už išli domov, urnu už viacej nevidela“*.

Svedok J. L. (zapisovateľ OVK č. 5) vypovedal, že bol pri každých voľbách, buď v OVK, alebo ako zapisovateľ. Uviedol, že pri sčítavaní sa nevyskytli žiadne problémy, *„keď sa sčítava, tak sa uzamkne miestnosť, bol v miestnosti, ale nepočítal“*. Počas sčítavania hlasovacích lístkov podľa jeho výpovede nikto v komisii netelefonoval, *„pretože*

tam nie je signál na mobil a na pevnú linku nikto nevolal“, a počas sčítavania hlasovacích lístkov nikto z členov komisie volebnú miestnosť neopustil.

Postup pri sčítavaní hlasovacích lístkov opísal týmto spôsobom: *„ked' sa sčítavali lístky, dali sa do urny, zobral predsedníčku, doniesli to pred miestnu komisiu, prepočítavalo sa to tam druhýkrát, potom sa to zapečatilo za prítomnosti starostu, V., G. ich odniesli do pokladne a do pondelka tam boli urny zamknuté.“* Na tvrdenie sťažovateľa, že vyšiel s volebnou schránkou z obecného úradu, reagoval tak, že *„on zobral z pokladne, prešiel cez chodbu k p. L., pred ňou skontroloval, nechal ju tam. Potom išiel zbierať volebné veci po volebných miestnostiach. Urna bola na úrade stále a trvá na tom, chcel vedieť, kto ho s ňou videl, že podá na neho trestné oznámenie. Ked' išiel do R., tak mu volal starosta, aby prišiel na úrad, ostatné ženy mali pripravené veci tu a vynášal do archívu schránky, ako vždy.“* Na margo zabezpečenia volebnej dokumentácie vo výpovedi uviedol, že volebná schránka *„v pokladni nebola zapečatená, on ju preto ešte raz prelepoval“*. Kľúče od pokladne podľa jeho výpovede mala *„pokladníčka, prednosta a nevie či aj starosta“*. Vo výpovedi tiež uviedol, že v miestnosti u J. G., teda v pokladni, boli uskladnené minimálne tri volebné schránky. Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa, kedy a od koho sa dozvedel, že sa volebné schránky majú dať do úschovy obce, teda do archívu, odpovedal, *„že to mu nikto nemusí prikazovať, robia to automaticky, skontrolujú to, dajú im tlačivá, a potom to odnesú“*. Ďalej vo svojej výpovedi uviedol, že všetky volebné schránky odniesol k V. L., ktorá ich skontrolovala, dala tlačivo a potom sa niesli do archívu; niekto ich tam dal ráno, ako si kto kedy prichystal. O svojom rozhovore so sťažovateľom vypovedal, že sa ho sťažovateľ pýtal, *„či sú už schránky v archíve, on mu povedal, že nie, lebo to ešte nemajú pripravené“*, a sťažovateľ *„mu kázal okamžite sa vrátiť a odniesť schránky do archívu“*. Svedok uviedol, že im pomáhal *„špagáty dávať a vynášal to do archívu“*. Na otázku, či bral do archívu všetky volebné schránky, odpovedal svedok kladne. Na otázku, či s ním J. G. ráno, keď zobral volebnú schránku, telefonovala, odpovedal takto: *„p. G. mu volala až neskôr, aby doniesol tie veci, ktoré zostali po voľbách.“*

Vypovedal, že si pamätá, že ho pred M. P. a pred p. Z. a Ing. Š. V. v sťažnosti označili ako manipulátora vo voľbách, na čo sa *„veľmi rozčúlil, on si to nezaslúži, on ľudí volal na voľby, aby prišli voliť, a nakoniec sa dočká takého označenia“*.

Svedok P. Š. (predseda OVK č. 6) uviedol, že bol prvýkrát členom OVK. Vypovedal, že si „*nepamätá, či sa zúčastnila*“ M. T., „*zvláštnosti pri priebehu volieb si nepamätá*“. Uviedol, že „*sa spočítali obálky, najprv čisté obálky bez otvorenia hlasovacích lístkov a potom po otvorení sa sčítavali lístky. On kontroloval zapisovateľku a čiarkali, ďalší dvaja kontrolovali. Nič zvláštne sa neudialo. Niektoré lístky boli krížikované – to neuznali, boli asi 3 alebo 4, nepamätá si.*“. Po prepočítaní hlasovacích lístkov „*podpísali zápisnicu a on so zapisovateľkou ju niesli na obecný úrad. Lístky boli previazané špagátom, krabica bola zalepená. Odovzdali urnu, členovia miestnej komisie zapisovali výsledky, potom ich prepočítavala komisia. Po ich prepočítavaní to už zapečatovali oni.*“.

Ďalej vypovedal, že „*po sčítaní, po podpísaní zápisnice, na chodbe v škole s p. P. Či iní telefonovali alebo opustili miestnosť, si nepamätá*“. Uviedol, že „*otec opustil miestnosť skôr, čakal ho na chodbe.*“. Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa, či vie, čo urobili s hlasovacími lístkami, ktoré neboli vydané, svedok odpovedal, že „*si myslí, že zostali v triede*“. Na ďalšiu otázku právneho zástupcu sťažovateľa, či sa vie vyjadriť, či bol rozdiel medzi hlasovacími lístkami na starostu a obálkami, svedok odpovedal, že „*vie, lebo boli prázdne, napísali do zápisnice ich počet*“.

Ďalej svedok vypovedal, že z OVK odišli s otcom M. P., a to s J. P., „*zobrali prenosnú volebnú schránku, išli jeho autom*“. Ďalej na otázku, či počas cesty na MVK nedošlo k zásahu do volebnej schránky, odpovedal záporne. J. P. mal iba otázku, „*že prečo boli tak dlho*“, na čo mu svedok povedal, „*že to bolo preto, lebo mali najväčší volebný okrsk*“. Na otázku M. P., či išiel aj on s nimi autom, svedok odpovedal záporne („*nešiel, išiel svojim autom za nimi*“).

Svedkyňa J. L. (zapisovateľka OVK č. 6) vypovedala, že M. T. nebola voliť, lebo nebola doma – bola v zahraničí. Vypovedala, že pri prepočítavaní hlasovacích lístkov „*zistili rozdiely, že mali menej zakrúžkovaných hlasovacích lístkov, ako bolo odovzdaných obálok. Stalo sa to tak, že jednému voličovi, K. V., dali dve obálky, on dal do každej jeden lístok. Keď sa sčítavalo, tak boli aj prázdne obálky, alebo tam bol len jeden lístok – buď na poslanca alebo na starostu. Vyhodnocovali iba krúžky, koľko bolo neplatných hlasov nevie.*“. Podľa jej výpovede nepoužité volebné lístky a obálky sa „*odložili nabok, ona sa lístkom nevenovala, venovala sa zápisnici*“.

Nevedela uviesť, či počas sčítavania niekto telefonoval. Rovnako nevedela povedať „o lístkoch, ona robila zápisnicu“. Zdá sa jej, že počas volieb bol na kontrole J. P. z MVK.

Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa, či bola zakrúžkovaná jej mama, M. T., odpovedala, že „komisia sa dohodla, že to urobí takto“. Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa, či bol zakrúžkovaný aj niekto iný, odpovedala, že zakrúžkovaná bola aj A. D. Na otázku, prečo bola zakrúžkovaná jej mama, svedkyňa odpovedala, „že sa dohodli, že zakrúžkujú tie dve, lebo mali navyše lístky. Svedkyňa povedala o svojej mame a p. Š. navrhol tú druhú pani. Ako sa dohodla väčšina, tak sa tomu ona prispôsobila.“

Vypovedala, že má vedomosť o tom, že hlasovacie lístky prepočítala MVK.

Potvrdila výplatu odmien v súvislosti s voľbami, ktoré boli vyplatené po voľbách.

Svedkyňa A. Š. (O., predsedníčka MVK) pracovala prvýkrát v takejto komisii, o prenose volebných výsledkov vypovedala, že „krabice chodili zabalené, oni viacej sledovali zápisnice. Dokumentáciu si nosili okrskové komisie samé.“. Ďalej uviedla, že „prvý prišiel výsledok z Rovne, ona diktovala p. L., tá to nahadzovala do PC, potom čakali na posledný okrsk s tým, že potom pôjdu do Č., ale potom im dal pokyn p. Š., aby prepočítali hlasy. Žiadal ich, aby sa prepočítavali hlasy a bol tam, ale nie po celý čas.“. V súvislosti s rozsahom prepočítavania dodala, že sa „neprepočítavali celé krabice, im len dávali tie lístky, tých dvoch kandidátov (na starostov) a len to počítali. Voľby poslancov neprepočítavali, iba voľby starostu.“. Požiadavka na prepočítanie vznikla okolo 23.00 h alebo 23.30 h, inicioval ju sťažovateľ; hlasovacie lístky začali prepočítavať, „až keď prišiel p. Š.“. Prepočítavali len počty, platnosť hlasovacích lístkov nie. Vypovedala, že „A tie hlasy sedeli so zápisnicami, ich počet. Všetky sčítali, odovzdali mu to a už si to ten predseda dával do krabice.“. Nepamätala si, či pri celom prepočítaní bol prítomný M. Š.: „keď prišiel p. Š., tak všetci piati zobrali kôpku, prepočítali, zapečatili naspäť a potom šli s výsledkami do Č. Každá komisia im dala kôpku len týchto dvoch kandidátov, kontrolovali len počty, rozviazali a zaviazali naspäť. Neplatné lístky nepočítali, krúžky nekontrolovali. Všetci stáli len za pultom, zapisovatelia a predsedovia, dali to im, a oni, čo s tým robili, to už ona nevie. Počty sedeli vo všetkých zápisniciach s fyzickým prepočítaním.“ Nevedela uviesť, či niekto od nich podával priebežne zistené informácie. Výsledky z jednotlivých volebných okrskov podľa jej výpovede prišli v poradí 1, 2, 3, 4, 5 a 6. Či bol pri prepočítaní

hlasovacích lístkov M. P., nevedela uviesť. Požiadavka od M. Š. na prepočítanie hlasovacích lístkov prišla potom, ako výsledky zapísali do PC. Ďalej vypovedala, že nevie povedať, „na základe čoho donášali predsedovia okrskových komisií volebnú dokumentáciu spolu so zápisnicami, či to bola súčasť nejakej metodiky“.

Svedok J. P. (člen MVK) vo výpovedi uviedol, že volebné výsledky „prichádzali postupne, najprv z R., potom vyšný koniec, za ním zo školy, potom najdlhšie čakali z nižného konca. Aj on bol preveriť, či už skončili, tak zobral urnu so sebou a prednosta išiel so zápisnicou, aby nevzniklo podozrenie, že sa niečo urobilo s tými voľbami. Išiel s p. P. Š.“. V tejto súvislosti tiež vypovedal, že volebnú schránku zobral so sebou „z poverenia miestnej komisie, zobrali schránku a aby nevzniklo žiadne podozrenie, tak to urobili takto“. Ďalej uviedol, že ešte nebol členom MVK.

Vo výpovedi uviedol, že aj on sa zúčastnil prepočítavania hlasovacích lístkov, „zvážili, že keď bol taký malý rozdiel, tak prepočítavali na žiadosť p. Š., bolo asi 1.30 h (zápisnica MVK bola podpísaná o 00.10 h, pozn.) v noci keď skončili, aj p. Š. bol prítomný pri tom celý čas. Prepočítavali hlasy pre všetkých kandidátov, poslancov aj starostov. Ostatných kandidátov na starostov nevolali, Š. nebol v tej miestnosti, len zo trikrát tam vošiel, aby ich upozorňoval.“. Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa, či „bol v miestnosti, hoci aj krátku dobu jeho syn M. P.“, svedok odpovedal, „že asi nie, pri prepočítavaní nebol, až po skončení výsledkov“. Uviedol, že M. P. „vošiel zároveň s komisiou č. 6, za nimi, išiel do svojej kancelárie“.

Ďalej vypovedal, že po volebné schránky ostatných okrskov „prednosta chodil, ale z R. prišli samostatne“. Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa, „či mal svedok dôvod pochybovať o prednostovi, že sa rozhodol, že do komisie č. 6 pôjde on“, svedok odpovedal, «že mal, lebo keď išiel po chodbe, oproti mu vyšiel p. Š. , povedal, že „tesnotka, tesnotka o jeden hlas som vyhral». Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa, „či toto bol jeho impulz“, svedok odpovedal, „že áno, keď prišiel dole do miestnosti, tak mu to isté povedal aj p. V.“. Následne oznámil MVK, že ide do volebnej miestnosti OVK č. 6 z dôvodu, že sú tam „nejako dlho“, a išiel pozrieť, či ukončili činnosť. Keď prišiel dole, tak vo volebnej miestnosti sa už nesvietilo.

Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa, prečo MVK povedal iný dôvod, svedok odpovedal, „že on nemal iný dôvod, bola tam aj p. V. a jej syn a pýtal sa na tú komisiu č. 6, že to tak dlho trvalo, tak šli skontrolovať, či už skončili“. Vypovedal, že ho „ubezpečili všetci členovia, že je všetko v poriadku, povedali, že mali problém pri sčítaní“.

Svedkyňa V. L. (zapisovateľka MVK) vypovedala, že jej povinnosťou bolo organizovať, aby sa plnil harmonogram volieb, „aby všetko bolo načas, niektoré písomnosti“. Jednotlivé OVK neprišli podľa jej výpovede všetky naraz, „prvá prišla z Rovne, oni spracovali výsledky, ona s predsedníčkou jej to prevzali, odkontrolovali zápisnice a nahadzovali ich do programu na voľby. Tam bola aj kontrola. Problémy sa nevyskytli žiadne.“. Uviedla, že si myslí, že medzi kandidátom č. 6 a kandidátom č. 9 bol rozdiel šiestich hlasov, preto sa „prepočítali ešte lístky potom u nich“, skončili až po polnoci, t. j. 28. novembra 2010. Na otázku, či v miestnosti bola celá komisia, svedkyňa odpovedala, že si „myslí, že tam boli aj zapisovateľky, ale myslí, že stáli za pultami, mohli tam byť, ale nemuseli“. Ďalej vypovedala, že pri prepočítavaní hlasovacích lístkov „z kandidátov tam nebol nikto a z predsedov volebnej komisie si nie je istá, nepamätá si“. Na otázku o spôsobe prepočítavania hlasovacích lístkov odpovedala, že si myslí, že sa hlasovacie lístky „rozviazali a potom sa to znova zviazalo, keď sa to prepočítalo“.

Čo sa týka archivovania dokumentácie, uviedla, že „zapisovatelia museli vypísať odovzdávací protokol a odnieslo sa to potom do archívu“. Túto činnosť podľa jej výpovede robila A. Š., J. L., Z. Z. Ona to všetkým podpisovala, aby túto prácu ukončila ešte dopoludnia. Vo výpovedi uviedla, že počas volieb MVK vykonala kontrolu v každom volebnom okrsku, všetci predsedovia a zapisovatelia povedali, že nemajú problémy. Ďalej uviedla, že pečiatku obce naskenovala na stavebnom úseku a poslala ju na obvodný úrad a vyslovila názor, že aj keď takáto možnosť existuje, nemožno vyrobiť duplikát hlasovacieho lístka, pretože hlasovacie lístky mali iné písmo ako tie tlačivá, na ktorých sa volilo.

Vypovedala tiež, že bola na výsluchu v Ž. vo veci volieb; boli tam všetci zapisovatelia.

Svedok Š. V. (prednosta Obecného úradu v Očšadnici) vypovedal, že prednostom je od roku 1995. Počas volieb chodil ako vždy predtým s prenosnou volebnou schránkou za voličmi. Pri každých voľbách robí „zabezpečovanie“ služobným motorovým vozidlom. Vypovedal, že s prenosnou volebnou schránkou bol vo volebnom okrsku č. 1, 2, 3 a č. 4 počas dňa, bol aj v R., zoznam so sebou nemal, išiel, kam mu povedali. Požiadavku na prenosnú volebnú schránku od V. C. nedostal.

Vypovedal, že sám volil vo volebnom okrsku č. 6 a v noci po voľbách čakal s J. L., „kým sčítajú hlasovacie lístky v 6. okrsku a doniesol predsedu a zapisovateľa k miestnej volebnej komisii“.

Vo svojej výpovedi uviedol, že keď sa doručovala volebná dokumentácia z volebného okrsku č. 6 na obecný úrad, tak „p. Š. išiel s jeho otcom“; bol toho názoru, že sa nedá predpokladať, že mohlo dôjsť k nejakej manipulácii. Vypovedal, že „zápisnica išla s ním“. M. P. nešiel v aute s volebnou schránkou. Vypovedal, že po prepočítaní volebného okrsku č. 6 bral so sebou zapisovateľku, predseda OVK č. 6 išiel s predsedom MVK s tým, že nevie, prečo to bolo tak.

V súvislosti s uschovaním volebnej dokumentácie vypovedal, že na obecnom úrade má kľúče od všetkých kancelárií, okrem archívu. V pondelok ráno ho J. L. požiadala, aby mu vydal volebnú schránku, že si chce s ňou urobiť poriadok. Podľa výpovede svedka ide o štandardný postup, pretože „pri každých voľbách si zapisovatelia dávajú dokumentáciu dohromady, ale tým, že miestna to prepočítavala ešte raz, tak si to museli znova baliť“. Uviedol, že MVK bola na obecnom úrade „v kancelárii na sociálnom oddelení, potom sa preratávali hlasy a konštatovalo sa, že je to tak, ako bola zápisnica urobená“. Na otázku, či volebné schránky opustili budovu obecného úradu, svedok odpovedal, že „nemali dôvod, tri boli v pokladni, ostatné mali v kanceláriách“.

Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa, či „postup, keď otvoril pokladňu, či je to obvyklé, že takto sa otvára miestnosť“, svedok odpovedal, že „on otvoril miestnosť, lebo vedel, že sa tam urny dávali, vedel, že p. L. si to ide dať do poriadku“. Vypovedal, že nesledoval, kam ide J. L. s volebnou dokumentáciou.

Na otázku odporcu, či si pamätá výrok J. L., že sa manipulovali voľby, odpovedal záporne.

Vo svojej výpovedi potvrdil, že dostal predvolanie na výsluch do Ž., „ústne sa dohodli s vyšetrovateľom, kedy sa majú dostaviť na výsluch“; potvrdil, že bolo predvolaných na výsluch asi osem osôb.

Svedok B. S. vypovedal, že jeho úlohou bolo zabezpečiť všeobecný poriadok počas volieb. Službu mal poobede asi od 14.00 h alebo od 15.00 h, službu mal iba v Oščadnici, vo všetkých volebných okrskoch, podľa výpovede svedka až „do úplného sčítania hlasov“. Svoju službu končil pri objekte školy, kde boli umiestnené OVK č. 5 a OVK č. 6. Vypovedal, že sa rozprával pri vstupných dverách do objektu školy s asi 53-ročným mužom, ktorý mu tvrdil, že je z OVK č. 6; malo ísť o M. Š., ktorý mal svedka informovať o tom, že OVK č. 6 už skončila svoju činnosť a OVK č. 5 nemala ešte spočítané hlasovacie lístky. Do objektu školy svedok nevošiel, pri škole boli do 23.30 h. Podľa výpovede svedka prešli ešte centrum a vracali sa okolo 24.00 h; vypovedal, že „priamo nevidel, že by tam zhasínali svetlá, tým sa služba skončila“. Na otázku M. P., či sa svedok cíti ako jeho známy, svedok odpovedal, že „aj on sám sa cíti prekvapený, že sú známi“, s tým, že pripustil, že s M. P. mohol prísť do kontaktu len služobne.

Svedok J. S. (kandidát na poslanca) vypovedal, že vo voľbách mali svojho vlastného kandidáta za stranu S. Ing. M. P. a že mal v každej komisii „svojich“ ľudí, ktorí mu mali po sčítaní hlasovacích lístkov telefonovať, čo malo byť okolo 22.00 h, 23.00 h. Okolo 23.00 h mu prišli správy z okrsku č. 1 až č. 4, okrskov č. 5 a č. 6 „už nemal pod kontrolou“. Podľa výpovede svedka voľby monitoroval aj Ing. M. P. Priebežné výsledky v okrskoch č. 1 až č. 4 si svedok písal, ako mu bolo hlásené telefonicky. Najprv mal podľa výpovede svedka pár hlasov navyše M. Š., neskôršie po získaní priebežných výsledkov z okrskov č. 5 a č. 6 „tak mu vychádzalo, že o pár hlasov by mal byť víťazom p. Š. Okolo 24.00 hod. prišiel na úrad, tu bolo ticho, tak mu bolo oznámené, že o pár hlasov má Ing. M. P. viacej. Svedok mu zagratuloval a išiel spokojne domov.“. Vo svojej výpovedi uviedol, že „to určite nebolo 5 alebo 6 hlasov pre dr. Š., určite to bolo viac hlasov“, ako aj to, že aj v MVK mal svojho človeka, akurát vie, že „keď sa zistilo, že má p. P. viac o tých 5-6 tak, že sa prepočítavali hlasy“, čo malo byť asi okolo polnoci. Skutočnosť, že komunikoval s ďalšími osobami, nechcel konkretizovať.

Svedok Ing. M. P. (kandidát na starostu) vypovedal, že sa snažil získať informácie o svojom umiestnení vo voľbách starostu. Vypovedal, že bol v kontakte s J. S., s ktorým komunikoval o počte získaných hlasov, rovnako ako s P. Š., ktorý ho informoval, ale až po voľbách, keď sa odovzdávali zápisnice, koľko hlasov získal vo volebnom okrsku č. 6. Komunikácia prebehla formou SMS, orientačne okolo 22.40 h. Vo výpovedi uviedol, že nevie, kedy sa skončilo sčítanie, SMS dostal po skončení volieb a uzatvorení volebných miestností. O informácie sa delil s J. S.

Svedok Mgr. D. P. (kandidát na starostu) vypovedal, že po 21. hodine sa dozvedel od skupiny ľudí pred úradom, že M. Š. mal na nižnom konci (teda v okrskoch č. 5 a č. 6, pozn.) okolo 500 hlasov, následne volal asi pred 22 h M. Š., aby si overil, či to je pravda, tak „*že mu môže jedine gratulovať*“; potom volal M. P., ktorý mu tento volebný výsledok nepotvrdil, opakovane mu volal až po polnoci, ale „*to už boli oficiálne výsledky, tak potom už jemu gratuloval*“.

Na otázku právneho zástupcu sťažovateľa, „*či vie upresniť, že p. P. mal iné informácie, tak len o 5-6*“, svedok odpovedal, „*že nekonkretizoval, že v ktorých okrskoch mal koľko hlasov, ale keďže vedel, že keď v 5-6 dostal okolo 500 hlasov, tak jedine, čo vie konštatovať, je, že vyhral p. Š.*“. Zdroj svojich informácií svedok neuviedol.

Svedok P. O. (kandidát na starostu) vypovedal, že výsledky volieb sledoval s kamarátom na stránke štatistického úradu. Po informácii, že vyhral M. Š., získal ďalšiu informáciu, že vyhral M. P. Svedok vypovedal, že svoje výsledky sa dozvedel dosť neskoro.

Svedok Ing. M. K. (kandidát na poslanca) vypovedal, že mu volal D. P., že priebežná informácia je, že voľby vyhral M. Š. s vysokým náskokom okolo 100 hlasov; nevedel však, kto sa umiestnil na druhom mieste. Okolo polnoci posielal SMS M. Š., potom mu ešte 2x volal D. P., ale nevie, v ktorom momente sa informácie o výsledku volieb zmenili. A úplne oficiálne informácie sa dozvedel, až keď volal s M. P.

3. Ďalšie relevantné skutkové zistenia

V nadväznosti na výpovede svedkov o tom, že sa zúčastnili výsluchov v súvislosti s voľbami, na ktoré boli predvolaní vyšetrovateľom odboru boja proti korupcii stred B., ústavný súd zistil, že išlo o výsluchy súvisiace s prešetrovaním trestného oznámenia sťažovateľa, ktoré podal podľa § 197 ods. 1 písm. b) Trestného zákona písomným oznámením z 13. decembra 2010 vo veci spáchania zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona a za prečin podplácania podľa § 333 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa mali dopustiť bližšie nestotožnení občania obce Oščadnica určení do volebných komisií tým, že vo voľbách do orgánov samosprávy obce a starostu obce Oščadnica, ktoré sa uskutočnili 27. novembra 2010, v rozpore s volebným zákonom ovplyvnili výsledok hlasovania v prospech kandidáta na starostu Ing. M. P. na úkor poškodeného predchádzajúceho starostu M. Š. tak, že uznali za platné tie hlasovacie lístky na voľbu starostu, ktoré mali uznať za neplatné, a tiež iným, dosiaľ neznámym spôsobom zasiahli do sčítavania hlasov voľby starostu, čím vykonávali svoju právomoc členov okrskovej volebnej komisie spôsobom odporujúcim zákonu, a konali tak pod vplyvom úplatku. Toto trestné oznámenie bolo doručené odboru boja proti korupcii stred B. 27. decembra 2010.

Konajúci vyšetrovateľ Policajného zboru označeného útvaru uznesením sp. zn. ČVS: PPZ-214/BPK-S-2010 z 27. januára 2011 odmietol trestné oznámenie sťažovateľa, pretože po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. K otázke korupcie pri voľbách konštatoval, že *„indície popísané v oznámení ani v náznakoch nepostačujú ako dostatočný záver pre začatie trestného stíhania. Ak voliči prejavili svoju vôľu, čoho je výsledkom zvolenie nového starostu, ich motív a úmysel určite nie je možné subsumovať pod korupčné správanie, a taktiež ani aj na druhej strane teda u kandidátov, volebné sľuby nie je možné chápať ako poskytovanie úplatku. Spochybňovanie volebného výsledku a manipulácie s volebnými lístkami, musí byť patrične preukázateľné, čo v tomto prípade nie je. Ani navrhované výpisy z telefonických hovorov členov volebných komisií, by nedokumentovali žiadne konkrétne podozrenie.“*

Časť trestného oznámenia týkajúcu sa podozrenia z trestného činu z marenia prípravy a priebehu volieb a referenda podľa § 351 Trestného zákona konajúci vyšetrovateľ odstúpil vecne a miestne príslušnému Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru v Č.

III.

Východiská pre rozhodnutie ústavného súdu

1. Všeobecné východiská

Voľby sú všeobecne akceptovaným demokratickým prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi, resp. presnejšie voličmi, t. j. osobami oprávnenými voliť podľa príslušných volebných prepisov.

Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd okrem iného rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy. Z čl. 129 ods. 2 ústavy vyplýva oprávnenie, ako aj povinnosť ústavného súdu preskúmavať na základe volebných sťažností tak ústavnosť, ako aj zákonnosť namietaných volieb.

Podľa čl. 30 ods. 1 prvej vety ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana základných práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. predovšetkým aktívneho a pasívneho volebného práva. Ústava garantuje všetkým oprávneným voličom voliť svojich zástupcov do voľbami kreovaných orgánov verejnej moci (aktívne volebné právo), t. j. rozhodovať o personálnom,

resp. politickom zložení nimi volených orgánov verejnej moci (čl. 30 ods. 1 ústavy), pričom garantuje tiež všeobecnosť, rovnosť a priamosť volebného práva, ako aj jeho vykonanie tajným hlasovaním (čl. 30 ods. 3 ústavy). Zároveň ústava garantuje predovšetkým prostredníctvom čl. 30 ods. 4 možnosť (právo) občanov, a vo vzťahu k voľbám orgánov územnej samosprávy aj cudzincov s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky (čl. 30 ods. 1 druhá veta ústavy), uchádzať sa o zvolenie do funkcie starostu obce alebo funkcie poslanca obecného zastupiteľstva za rovnakých podmienok [pasívne volebné právo (PL. ÚS 20/2011, m. m. PL. ÚS 18/07)].

Pod zákonnosťou volieb do orgánov územnej samosprávy treba rozumieť uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (m. m. PL. ÚS 34/99 alebo PL. ÚS 82/07), pričom podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv dotknutých osôb, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (PL. ÚS 20/2011, m. m. PL. ÚS 21/94 alebo PL. ÚS 82/07).

Základným interpretačným pravidlom na zákony, ktoré bližšie upravujú výkon všetkých politických práv, je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a uplatňovanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Ustanovenie čl. 31 ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje a predurčuje spôsob formovania politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoj výraz predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (mutatis mutandis napr. PL. ÚS 19/98 alebo PL. ÚS 82/07).

Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,

- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

Právomoc ústavného súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 82/07). Každé porušenie volebného zákona nevyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 20/2011).

Vo všeobecnosti platí, že na to, aby ústavný súd vyhovel volebnej sťažnosti, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, príp. zákonov bezprostredne s nimi súvisiacich, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 118/07). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

Ústavný súd vo svojej judikatúre dlhodobo vychádza zo širšieho chápania volieb. V tejto súvislosti napr. v konaní sp. zn. PL. ÚS 6/06 uviedol, že „Posudzuje (ústavný súd,

pozn.) ústavnosť a zákonnosť nielen samotného volebného aktu a sčítania hlasov, ale celého volebného procesu, pokiaľ táto právomoc neprislúcha všeobecným súdom (registrácia kandidátov). Existuje verejný záujem na dodržiavaní právnej úpravy celého volebného procesu, lebo len tak sa možno priblížiť ideálu slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti, ktorý zahŕňa aj súťaž podľa platných pravidiel. Občan má právo, aby sa kandidáti uchádzali o jeho hlas podľa zákonných pravidiel.“.

2. Skutkové zistenia, ich vyhodnotenie a závery

a) K namietanému neumožneniu hlasovať piatim voličom do prenosnej volebnej schránky

Podľa § 31 ods. 6 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“) volič môže požiadať zo závažných, najmä zdravotných dôvodov okrskovú volebnú komisiu o to, aby mohol hlasovať mimo volebnej miestnosti, a to len v územnom obvode volebného okrsku, pre ktorý bola okrsková volebná komisia zriadená. V takom prípade okrsková volebná komisia vyšle k voličovi dvoch svojich členov s prenosnou volebnou schránkou, hlasovacími lístkami a obálkou. Volič hlasuje tak, aby sa dodržala tajnosť hlasovania.

Z vykonaných výsluchov k neumožneniu hlasovať piatim voličom do prenosnej volebnej schránky vyplynuli tieto skutočnosti:

Svedkyňa V. C. uviedla, že v deň volieb počas volebného aktu požiadala o vyslanie prenosnej volebnej schránky pre rodinu K. s tým, že túto požiadavku adresovala celej OVK č. 2. Túto skutočnosť zhodne potvrdili jej príbuzní – dcéra M. M. a zať J. M., s ktorými prišla voliť.

Svedkyne A. T. (predsedníčka OVK č. 2), T. K. (členka OVK č. 2) a A. Š. (zapisovateľka OVK č. 2) zhodne uviedli, že požiadavku voličky V. C. na vyslanie prenosnej volebnej schránky nezachytili, uviedli, že všetky podobné požiadavky boli

vybavené. Z ich výpovedí vyplynulo, že A. P. viedla zoznam požiadaviek na prenosnú volebnú schránku, žiadosti prijímala deň pred voľbami, v deň volieb už takéto požiadavky neboli vznesené. S prenosnou volebnou schránkou chodili A. P., Š. V. a M. H., boli aj v Z. (čo je časť, kde má bývať aj rodina K., pozn.), čo potvrdila aj svedecká výpoveď Š. V., ktorý uviedol, že s prenosnou volebnou schránkou bol aj vo volebnom okrsku č. 2, okrem toho aj vo volebných okrskoch č. 1, 3 a č. 4. Svedkyňa T. S. (predsedníčka OVK č. 5) uviedla, že vo volebnom okrsku č. 5 brali oznámenia od voličov aj v deň volieb asi do 12.00 h.

Svedecké výpovede nevytvorili priestor urobiť jednoznačný záver, že OVK č. 2 neumožnila piatim voličom rodiny K. voliť do prenosnej volebnej schránky. V tomto prípade ide o tvrdenie voličov proti tvrdeniu členov OVK č. 2. Z výsluchov vyplynulo, že OVK č. 2 evidovala žiadosti voličov o hlasovanie do prenosnej volebnej schránky a na tieto žiadosti štandardne reagovala vyslaním prenosnej volebnej schránky, čo potvrdzuje aj výpoveď Š. V. Vzhľadom na postup v obdobných prípadoch nie je pravdepodobné, že by OVK č. 2 odmietla, prípadne ignorovala práve požiadavku prednesenú V. C., hoci aj v deň volieb, s prihliadnutím aj na to, že členovia OVK č. 2 boli s prenosnou volebnou schránkou aj v časti, kde žije rodina K. Z týchto dôvodov ústavný súd konštatuje, že tvrdenie o neumožnení hlasovať piatim voličom do prenosnej volebnej schránky sa vykonaným dokazovaním nepreukázalo.

b) K hlasovaniu namiesto voličov členmi OVK č. 1 a k opakovanému hlasovaniu voličov

Podľa § 31 ods. 1 zákona o voľbách volič hlasuje osobne. Zastúpenie nie je prípustné. Členovia okrskovej volebnej komisie nesmú voličom upravovať hlasovacie lístky. Voliči predstupujú pred okrskovú volebnú komisiu a hlasujú v poradí, v akom sa dostavili do volebnej miestnosti.

Z vykonaných výsluchov k hlasovaniu namiesto voličov a k opakovanému hlasovaniu voličov vyplynuli tieto skutočnosti:

Mgr. J. M. k tvrdeniu sťažovateľa, že ako členka OVK č. 1 hlasovala za viacerých svojich príbuzných, vypovedala, že hlasovala iba raz. Pokiaľ ide o hlasovanie príbuzných, svojej svokre T. M. vysvetlila, kde má ísť a kam má dať hlasovací lístok. Túto skutočnosť potvrdila aj svedkyňa T. M., ktorá uviedla, že nevesta nevyplnila za ňu hlasovací lístok, len jej ho pomohla vložiť do hlasovacej schránky. Ústavný súd konštatuje, že nemá žiaden dôvod spochybniť výpoveď svedkýň.

Čo sa týka tvrdenia sťažovateľa, že volička D. M. volila opakovane, svedkyňa D. M. uviedla, že voliť bola a hlasovala iba raz. Členovia OVK č. 1 – M. O. (predsedníčka), Bc. R. Š. a J. G. (zapisovateľka) vylúčili, resp. nepotvrdili hlasovanie za iných voličov členkou OVK č. 1 Mgr. J. M. a ani opakované hlasovanie voličkou D. M.

Na základe týchto svedeckých výpovedí ústavný súd konštatuje, že sa nepreukázali tvrdenia sťažovateľa o hlasovaní členmi OVK č. 1 za niektorých voličov a ani o opakovanom hlasovaní niektorých voličov za iných voličov.

c) K zakrúžkovaniu voličov, ktorí sa nezúčastnili volieb vo volebnom okrsku č. 6

Podľa § 31 ods. 2 zákona o voľbách volič po príchode do volebnej miestnosti preukáže svoju totožnosť a po zázname v zozname voličov dostane od komisie obálku a hlasovacie lístky.

Pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľa, že členovia OVK č. 6 zakrúžkovali dodatočne dvoch voličov v zozname voličov po zistení, že počet obálok vo volebnej schránke je vyšší ako počet voličov, ktorí sa volieb zúčastnili, z vykonaných výsluchov a čestných vyhlásení vyplynuli tieto skutočnosti:

Ústavný súd na základe svedeckej výpovede J. L. a čestného vyhlásenia O. G. považuje za preukázané, že bol rozdiel medzi počtom obálok vo volebnej schránke a počtom voličov, ktorí sa volieb zúčastnili.

Svedkyňa J. L. vo svojej výpovedi uviedla, že OVK č. 6 po zistení, že majú dve obálky „navyššie“, sa dohodli, že sa zakrúžkujú dvaja voliči, preto zakrúžkovali jej matku M. T., ktorá podľa vyjadrenia svedkyne J. L. voliť nebola, keďže sa zdržiavala v zahraničí. Podľa jej výpovede mala byť v zozname voličov zakrúžkovaná aj A. D., ktorú mal taktiež podľa jej výpovede na zakrúžkovanie navrhnúť P. Š. P. Š. vypovedal, že sa nepamätá na žiadne zvláštne okolnosti pri priebehu volieb, konštatoval len, že veci týkajúce sa rozdielu počtu medzi lístkami na starostu a obálkami uzavreli tak, že ich zaznamenali do zápisnice, avšak žiaden takýto záznam sa v zápisnici OVK č. 6 nenachádza. Ústavný súd však považuje za preukázané, že matka J. L. nebola voliť, a súčasne konštatuje, že v zozname voličov je zakrúžkovaná ako volička, ktorá sa volieb zúčastnila, t. j. k zakrúžkovaniu tejto osoby v zozname voličov došlo. Ústavný súd považuje na základe svedeckej výpovede J. L. za preukázané, že došlo k zásahu do volebnej dokumentácie (zoznamu voličov) zákonom o voľbách nedovoleným spôsobom.

Vzhľadom na to, že okrem svedkyne J. L., ktorá vo svojej výpovedi uviedla, ako k zakrúžkovaniu jej matky došlo, sa k zakrúžkovaniu ďalšej osoby (A. D.) v zozname voličov nevyjadril žiaden z vypočúvaných svedkov, ústavný súd nepovažuje zakrúžkovanie A. D. za preukázané, hoci údaje v zozname voličov v obci Oščadnica vo volebnom okrsku č. 6 so skutočnosťami uvedenými vo výpovedi svedkyne J. L. korešpondujú; uvedené voličky sú vo volebnom zozname zakrúžkované, t. j. mali sa zúčastniť volieb.

d) K hodnoteniu neplatných hlasovacích lístkov a hlasovacích lístkov, ktorých platnosť bola sporná

Podľa § 31 ods. 4 zákona o voľbách po prevzatí obálky a hlasovacích lístkov volič vstúpi do priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov. V tomto priestore volič vloží do obálky jeden hlasovací lístok pre voľby do obecného (mestského) zastupiteľstva a jeden hlasovací lístok pre voľby starostu obce (primátora). Na hlasovacom lístku pre voľby do obecného (mestského) zastupiteľstva zakrúžkovaním poradových čísel označí kandidátov, pre ktorých hlasuje. Volič môže zakrúžkovať najviac taký počet kandidátov, aký má byť

v príslušnom volebnom obvode zvolený. Na hlasovacom lístku pre voľby starostu obce (primátora) zakrúžkovaním poradového čísla označí kandidáta, pre ktorého hlasuje.

Podľa § 38 ods. 1 zákona o voľbách do samosprávy obcí neplatný je hlasovací lístok,

a) ktorý nie je na predpísanom tlačive,

b) ktorý nie je upravený podľa § 31 ods. 4,

c) ak volič na hlasovacom lístku neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta, alebo ak označil zakrúžkovaním viac kandidátov, než má byť vo volebnom obvode zvolených do obecného (mestského) zastupiteľstva, alebo neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta na funkciu starostu obce (primátora), alebo ak zakrúžkovaním označil viac ako jedného kandidáta na takúto funkciu.

Z citovaných ustanovení zákona o voľbách do samosprávy obcí vyplýva, že pre posúdenie hlasovacieho lístka ako platného, a teda na jednoznačný prejav vôle voliča zákon vyžaduje, aby volič prejavil svoju vôľu zakrúžkovaním poradového čísla ním vybraného kandidáta na starostu obce (primátora) alebo kandidáta, prípadne kandidátov na poslanca obecného (mestského) zastupiteľstva.

V tejto súvislosti ústavný súd vo svojej judikatúre konštatoval, že prejav vôle voliča musí nepochybne smerovať k tomu, aby pri úprave hlasovacieho lístka pri voľbách bolo nepochybné, koho volil, a aby prejav jeho vôle smeroval k voľbe ním označeného kandidáta, a to tým, že označí kandidáta, ktorého volil. Ústavný súd každý prípad posudzuje osobitne, pričom prihliada na účel a zmysel volebného zákona, ako aj dodržiavanie princípov právneho štátu (PL. ÚS 8/08).

Zákon o voľbách posudzovanie hlasovacích lístkov upravuje spôsobom negatívnej enumerácie. Podľa § 38 ods. 1 „Neplatný je hlasovací lístok, ktorý nie je na predpísanom tlačive, ktorý nie je upravený podľa § 31 ods. 4, ak volič na hlasovacom lístku neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta alebo ak označil zakrúžkovaním viac kandidátov, než má byť zvolených do obecného (mestského) zastupiteľstva, alebo neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta na funkciu starostu obce (primátora), alebo ak zakrúžkovaním označil

viac ako jedného kandidáta na túto funkciu“. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že hlasovací lístok, ktorý napĺňa čo i len jeden z dôvodov neplatnosti, nemožno považovať za platný hlasovací lístok. Platí to pre OVK, ktorá (podľa § 38 ods. 4 zákona o voľbách) v sporných prípadoch rozhoduje o platnosti hlasovacieho lístka s konečnou platnosťou pre účely zisťovania výsledku volieb. Nie je rozhodujúce, ktoré z kritérií (dôvodov) neplatnosti kvalifikuje hlasovací lístok za neplatný. Rovnakú relevanciu má skutočnosť, kedy dôvod neplatnosti hlasovacieho lístku vznikol a kto ho zapríčinil.

Zverenie právomoci rozhodnúť o platnosti hlasovacieho lístka OVK s konečnou platnosťou (§ 38 ods. 4 volebného zákona) neznamená úplnú voľnosť OVK pri posúdení hlasovacieho lístka. V kontexte s celým znením ustanovenia § 38, ale najmä s odkazom v ods. 1 písm. b) na úpravu hlasovacieho lístka podľa § 31 ods. 4, taký lístok, ktorý nie je označený zakrúžkovaním poradového čísla kandidáta, nemožno uznať za platný. Na tejto skutočnosti nemôže nič zmeniť fakt, že posudzovanie hlasovacích lístkov bolo prípadne benevolentnejšie u všetkých kandidátov (PL. ÚS 21/99).

Z vyhodnotenia neplatných hlasovacích lístkov a hlasovacích lístkov, ktorých platnosť bola sporná, vyplynuli nasledujúce závery:

VOLEBNÝ OKRSOK Č. 1

Počet neplatných hlasovacích lístkov pre voľby starostu bol 2 – jeden hlasovací lístok bol neupravený, nebol na ňom označený žiaden kandidát na starostu; jeden bol pre kandidáta č. 8 Ing. M. P.

Z celkového počtu 68 platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre kandidáta č. 6 ústavný súd zistil 2 hlasovacie lístky, ktorých platnosť je sporná. V jednom prípade je zakrúžkované poradové číslo spolu s menom a priezviskom kandidáta č. 6 s tým, že všetci ostatní kandidáti sú preškrtnutí dvomi veľkými krížikmi. Tento hlasovací lístok považoval ústavný súd za označený zákonom ustanoveným spôsobom.

V druhom prípade poradové číslo kandidáta č. 6 nie je zakrúžkované, ale je označené krížikom. V oboch prípadoch to znamená, že spôsob označenia nezodpovedá zákonom ustanovenému spôsobu označenia hlasovacích lístkov. Tento hlasovací lístok nepovažoval ústavný súd za označený zákonom ustanoveným spôsobom.

VOLEBNÝ OKRSOK Č. 2

Počet neplatných hlasovacích lístkov je 7, z toho jeden pre kandidáta č. 6 a jeden pre kandidáta č. 9. Na neplatnom hlasovacom lístku pre kandidáta č. 6 je poradové číslo kandidáta č. 6 zakrúžkované a zároveň poradové číslo kandidáta č. 2 je aj zakrúžkované aj preškrtnuté. Na neplatnom hlasovacom lístku týkajúceho sa kandidáta č. 9 sú zakrúžkovaní dvaja kandidáti – kandidát č. 8 a kandidát č. 9.

Z celkového počtu odovzdaných platných hlasovacích lístkov pre kandidáta č. 6 a kandidáta č. 9 ústavný súd nezistil hlasovacie lístky, ktorých platnosť by bola sporná.

VOLEBNÝ OKRSOK Č. 3

Počet neplatných hlasovacích lístkov je 3, z toho jeden sa týka kandidáta č. 9. Na tomto hlasovacom lístku je zakrúžkované výlučne meno a priezvisko kandidáta č. 9.

Z celkového počtu odovzdaných platných hlasovacích lístkov pre kandidáta č. 6 a kandidáta č. 9 ústavný súd nezistil hlasovacie lístky, ktorých platnosť by bola sporná.

VOLEBNÝ OKRSOK Č. 4

Počet neplatných hlasovacích lístkov je 2, jeden hlasovací lístok bol neupravený, nebol označený žiaden kandidát; na druhom boli označení kandidát č. 4 a kandidát č. 8.

Z celkového počtu 102 platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre kandidáta č. 6 ústavný súd zistil 1 hlasovací lístok, ktorého platnosť je sporná. Na uvedenom hlasovacom lístku bolo zakrúžkované výlučne meno a priezvisko kandidáta č. 6, t. j. tento hlasovací lístok nebol označený zákonom ustanoveným spôsobom.

VOLEBNÝ OKRSOK Č. 5

Počet neplatných hlasovacích lístkov je 1, na uvedenom hlasovacom lístku sú jedným krížikom preškrtnutí všetci kandidáti na starostu.

Z celkového počtu 187 platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre kandidáta č. 6, ústavný súd zistil 5 hlasovacích lístkov, ktorých platnosť je sporná.

V jednom prípade išlo o hlasovací lístok, na ktorom bolo zakrúžkované poradové číslo kandidáta č. 6, pričom hlasovací lístok bol neúplný, chýbala spodná časť hlasovacieho lístka (bola akoby zrezaná) s tým, že na hlasovacom lístku bola zachovaná len časť pečiatky

obce Oščadnica; napriek uvedenému technickému nedostatku je tento hlasovací lístok označený zákonom ustanoveným spôsobom.

V ďalšom prípade bolo na hlasovacom lístku zakrúžkované výlučne meno a priezvisko kandidáta č. 6. Na nasledujúcich dvoch hlasovacích lístkoch bolo poradové číslo kandidáta č. 6 zakrúžkované a zároveň označené krížikom (x). V poslednom prípade boli na hlasovacom lístku uvedené dva nepravidelné krúžky pred poradovým číslom kandidáta č. 6 s tým, že poradové číslo priamo zakrúžkované nebolo. Ústavný súd konštatuje, že tieto štyri hlasovacie lístky neboli označené zákonom ustanoveným spôsobom.

VOLEBNÝ OKRSOK Č. 6

Počet neplatných hlasovacích lístkov je 5, v jednom prípade boli zakrúžkovaní dvaja kandidáti – kandidát č. 7 a kandidát č. 9. V štyroch prípadoch bol na hlasovacom lístku označený jeden kandidát s tým, že poradové číslo príslušného kandidáta bol označené krížikom (x). Týmto spôsobom bol označený kandidát č. 3, kandidát č. 6, kandidát č. 8 a kandidát č. 9.

Z celkového počtu 264 platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre kandidáta č. 9 ústavný súd zistil 2 hlasovacie lístky, ktorých platnosť je sporná. V jednom prípade bolo zároveň zakrúžkované poradové číslo kandidáta č. 9 spolu s jeho menom a priezviskom; tento hlasovací lístok považoval ústavný súd za označený zákonom ustanoveným spôsobom.

V druhom prípade bolo zakrúžkované poradové číslo kandidáta č. 9 s tým, že každý zo zvyšných ôsmich kandidátov bol osobitne preškrtnutý rovnou čiarou; tento hlasovací lístok považoval ústavný súd za označený zákonom ustanoveným spôsobom.

Podľa zápisnice MVK o výsledku volieb s rozdielom šiestich hlasov sa na prvom mieste umiestnil kandidát č. 6 (M. P. s počtom hlasov 641) pred kandidátom č. 9 (M. Š. s počtom hlasov 635).

Čo sa týka posúdenia neplatných hlasovacích lístkov odovzdaných pre kandidáta č. 6 a kandidáta č. 9 a ich vyhodnotením, ústavný súd dospel k rovnakému záveru, ako OVK č. 6.

Po posúdení sporných hlasovacích lístkov ústavným súdom z hľadiska dodržania zákonom ustanoveného spôsobu označovania kandidátov na hlasovacích lístkoch, ktoré boli zaradené medzi platnými hlasovacími lístkami a po ich vyhodnotení ústavným súdom, sa volebný výsledok kandidáta č. 6 a kandidáta č. 9 vyrovnal; obaja kandidáti na základe výsledku tohto posúdenia získali rovnaký počet hlasov.

e) K monitorovaniu priebehu volieb

Monitorovanie volieb a získavanie predbežných výsledkov prostredníctvom členov OVK nominovaných politickou stranou S. sa potvrdilo svedeckými výpoveďami J. S. (kandidát na poslanca), Ing. M. K. (kandidát na poslanca) a výpoveďami kandidátov na starostu Ing. M. P., Mgr. D. P. a P. O. Preukázalo sa, že toto monitorovanie slúžilo výlučne na zistenie volebných výsledkov pred ich oficiálnym zverejnením, pretože jednotliví členovia OVK podávali správy až po 20.00 h, teda po ukončení hlasovania. Priebežné výsledky, ku ktorým sa takto svedkovia dopracovali („*Š. mal o pár hlasov navyše*“, prípadne „*Š. vyhral o viac ako 100 hlasov*“), ústavný súd nepovažuje za relevantné na rozhodovanie o sťažnosti, pretože tieto okolnosti nemohli mať žiaden vplyv na výsledok volieb.

f) K prepočítaniu hlasovacích lístkov miestnou volebnou komisiou (MVK)

Podľa § 41 ods. 1 zákona o voľbách miestna volebná komisia sčíta hlasy a zistí celkové výsledky hlasovania v obci na podklade zápisníc o hlasovaní zaslaných okrskovými volebnými komisiami. Ak vzniknú pochybnosti, má právo vyžiadať od okrskových volebných komisií hlasovacie lístky a ostatné volebné spisy, prípadne vysvetlivky a iné informácie.

Podľa § 41 ods. 2 zákona o voľbách v miestnosti, kde miestna volebná komisia sčítava hlasy, majú právo byť prítomní členovia volebných komisií vyššieho stupňa a pracovníci ich odborných (sumarizačných) útvarov, ako i osoby, ktorým na to dala povolenie Ústredná volebná komisia.

Z vykonaných výsluchov k prepočítaniu hlasovacích lístkov MVK vyplynuli tieto skutočnosti:

Zo svedeckých výpovedí bolo jednoznačne preukázané, že MVK uskutočnila kontrolný prepočet hlasovacích lístkov, ktorý sa uskutočnil na podnet, resp. žiadosť sťažovateľa [svedkovia A. Š., M. O., P. Š., J. L., J. L., M. C., Š. C., Mgr. Z. Z., Š. V., J. P., A. Š. (predsedníčka MVK), V. L.].

Pokiaľ ide o rozsah činnosti zo strany MVK v tom zmysle, či išlo len o zisťovanie počtu alebo o posudzovanie platnosti hlasovacích lístkov, či sa kontrolovali všetky hlasovacie lístky, prípadne len hlasovacie lístky sťažovateľa a odporcu, či túto kontrolu vykonávali členovia OVK, alebo ju vykonávali priamo členovia MVK, či pri tejto kontrole bol prítomný sťažovateľ, prípadne iný kandidát na starostu, resp. poslanca alebo členovia OVK, svedecké výpovede členov jednotlivých OVK sa v tomto bode rozchádzajú.

Zo svedeckej výpovede Š. C. (predseda OVK č. 4) vyplýva, že prepočet hlasovacích lístkov realizovali členovia okrskových volebných komisií pred MVK s tým, že sa prepočítavali všetky hlasovacie lístky, t. j. aj pre voľby poslancov, aj pre voľby starostu, pričom sa kontrolovali aj počty a posudzovala sa aj platnosť hlasovacích lístkov („automaticky sa všetko kontrolovalo“). Z výpovede J. P. vyplýva, že sa uskutočnil prepočet všetkých hlasovacích lístkov.

M. C. (predsedníčka OVK č. 3) uviedla, že aj ona bola prítomná pri prepočítavaní hlasovacích lístkov MVK. P. Š. (predseda OVK č. 6) naopak uviedol, že MVK uskutočnila prepočet sama, prítomných členov okrskových volebných komisií vyzvali, aby odišli s tým, že v miestnosti zostali len členovia MVK.

A. Š. (predsedníčka MVK) uviedla, že prepočet hlasovacích lístkov uskutočňovali členovia MVK tak, že členovia jednotlivých OVK im podávali príslušné kôpky hlasovacích

lístkov, pretože sa prepočítavali len hlasovacie lístky sťažovateľa a M. P., išlo len o počty, platnosť hlasovacích lístkov sa neposudzovala.

Vzhľadom na to, že na prepočítaní hlasovacích lístkov z jednotlivých okrskových komisií boli oprávnení byť prítomní na MVK určenom mieste členovia OVK (podľa výpovede zapisovateľky MVK bol na to vyčlenený priestor „za pultom“), ústavný súd považoval za právne relevantnú výpoveď – výpoveď predsedníčky MVK, ktorá vo svojej svedeckej výpovedi opakovane uviedla, že MVK hlasovacie lístky z jednotlivých volebných okrskov len prepočítavala, ale nevyhodnocovala platnosť ich označenia.

Pokiaľ ide o prítomnosť sťažovateľa pri prepočítavaní hlasovacích lístkov, Mgr. Z. Z. (zapisovateľka OVK č. 4) uviedla, že v určitom momente bol sťažovateľ prítomný („*vtedy, keď sa ona pýtala A. Š., či kontrolujú aj krúžky alebo len počet*“), občasnú prítomnosť sťažovateľa potvrdzuje aj výpoveď J. P. („*Š. nebol v tej miestnosti, len asi 3x tam vošiel, aby ich upozorňoval*“).

Výsluchmi svedkov sa preukázalo, že došlo k prepočítaniu hlasovacích lístkov MVK na základe žiadosti sťažovateľa. Z výsluchov svedkov ďalej vyplynulo, že počas prepočítavania hlasovacích lístkov MVK boli prítomní členovia jednotlivých OVK a ich zapisovatelia a po určitú dobu bol prítomný v miestnosti MVK aj sťažovateľ. Súhlas Ústrednej volebnej komisii s prítomnosťou iných ako zákonom ustanovených osôb nevyplýva zo zápisnice MVK o výsledku volieb a ani z ďalšej volebnej dokumentácie predloženej ústavnému súdu. Podľa názoru ústavného súdu išlo o postup MVK, ktorý bol nezlučiteľný so zákonom o voľbách a ako taký môže viesť k spochybneniu výsledkov volieb.

g) K možnej manipulácii s volebnou dokumentáciou po kontrolnom prepočítaní hlasovacích lístkov

Podľa § 40 ods. 2 zákona o voľbách okrsková volebná komisia zapečatí hlasovacie lístky, obálky a zoznamy voličov a odovzdá ich spolu s ostatnými volebnými spismi obci do úschovy.

Sťažovateľ namietal manipuláciu s volebnou dokumentáciou vo volebnom okrsku č. 5.

K možnej manipulácii M. P. svojím podaním doručeným ústavnému súdu 24. januára 2011 uviedol: *„Podľa mojich informácií volebná urna okrsku č. 5 v pondelok vôbec neopustila obecný úrad, bola len preložená z uzamknutej kancelárie (pokladňa) do kancelárie zapisovateľky miestnej komisie, kde ju p. L. zapečatil a tu zostala do doby odovzdania do archívu. V každom prípade manipulácia s obsahom urny v pondelok ráno pri prenášaní urny z jednej kancelárie do druhej je na základe už viackrát spomenutých skutočností o možnom prístupe starostu k nezapečateným materiálom bezpredmetná.“*

Vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 10. februára 2011, ktoré označil ako *„Doplnenie vyjadrenia ku konaniu pred ústavným súdom SR... na základe novozistených skutočností“*, uviedol: *„... skutočnosti nasvedčujú tomu, že s volebnou dokumentáciou mohlo byť po prepočítaní miestnou komisiou a následnom nezapečatení manipulované v môj neprospech. Do pondelka 29.11.2010 bola volebná dokumentácia nezapečatená uložená v jednotlivých kanceláriách obecného úradu, kde mali prístup jednotlivo zamestnanci a k všetkým materiálom len starosta a prednosta obecného úradu. Taktiež následné zapečatenie jedným podpisom zapisovateľa nezabraňovalo tomu, aby po dohode s konkrétnym zamestnancom nebola dokumentácia opätovne otvorená a následne zapečatená. Pravosť podpisov na volebných urnách taktiež nebola skúmaná, to znamená, že ju v podstate mohol opätovne zapečatiť ktokoľvek. ...*

Keďže volebná dokumentácia nebola zapečatená v zmysle zákona a doložené svedectvá, zápisnice okrskových a miestnej komisie ako aj faktický stav volebnej dokumentácie nasvedčujú možnej manipulácii, nie je možné považovať za relevantný dôkaz skutočnosti zistené pri otvorení volebnej dokumentácie zo dňa 4.2.2011.

V tomto prípade je možné považovať za relevantné dôkazy len zápisnice okrskových volebných komisií a zápisnicu miestnej volebnej komisie. ...

Neoprávnený zásah do volebnej dokumentácie mohol byť vykonaný aj za účelom spochybnenia ústavnosti a zákonnosti volieb a ich následného vyhlásenia za neplatné.“

Čo sa týka možnej manipulácie s volebnou dokumentáciou po kontrolnom prepočítaní hlasovacích lístkov, na základe žiadosti sťažovateľa, ktoré vyjadril vo svojom podaní z 9. februára 2011 M. P., ústavný súd konštatuje, že zistený výsledok prepočítania hlasovacích lístkov v jednotlivých volebných okrskoch sa zhodoval s prepočítaním hlasovacích lístkov v jednotlivých volebných okrskoch ústavným súdom, a že spôsob nakladania s volebnou dokumentáciou po tomto prepočítaní sa podľa výpovede svedkov v jednotlivých volebných okrskoch líšil.

Z výsluchov je zrejmé, že volebné schránky s volebnou dokumentáciou po kontrolnom prepočítaní boli umiestnené v jednotlivých kanceláriách na obecnom úrade s tým, že ich mali na starosti zapisovatelia jednotlivých okrskových volebných komisií. Minimálne tri volebné schránky boli v kancelárii J. G. (v pokladni, pozn.), čo vyplýva zo svedeckej výpovede J. G., J. L. a Š. V. Volebné schránky boli v kanceláriách do pondelka, kedy v priebehu dňa boli presunuté do archívu.

Svedecké výpovede o tom, či volebná dokumentácia a volebné schránky boli zapečatené bezprostredne po ukončení kontrolného prepočítavania hlasovacích lístkov MVK (teda v zásade v sobotu nadržanom) alebo až v priebehu pondelka, sa rozchádzajú.

J. G. (zapisovateľka OVK č. 1) vo svojej výpovedi uviedla, že volebná schránka bola uložená v jej kancelárii; bola zalepená a podpísaná predsedníčkou OVK č. 1.

A. Š. (predsedníčka OVK č. 2) uviedla, že volebná schránka bola zalepená už v nedeľu s tým, že po prepočítaní komisia znova prelepila a zapečatila schránku, toto posledné zalepenie podpisovala ona a ešte predsedníčka volebnej komisie. Túto skutočnosť nepriamo potvrdila aj výpoveď J. G. (zapisovateľka OVK č. 1), ktorá uviedla, že volebná schránka bola zalepená, podpísaná predsedníčkou a mala ju v kancelárii u seba.

M. C. (predsedníčka OVK č. 3) vo svojej výpovedi uviedla, že po prepočítaní hlasovacích lístkov MVK do styku s volebnou dokumentáciou viac neprišla a nemala už žiadne povinnosti s volebnou schránkou.

Mgr. Z. Z. (zapisovateľka OVK č. 4) v tejto súvislosti uviedla, že všetko bolo vo volebnej schránke, tieto volebné schránky sa balili až v pondelok špagátom, zapečatili sa iba hlasovacie lístky; ona lepila v pondelok doobeda volebnú schránku.

Výpoveď J. L. (zapisovateľ OVK č. 5) je do určitej miery protirečivá, pretože uviedol, že sa na MVK hlasovacie lístky prepočítavali druhýkrát, ďalej uviedol, že tam sa volebná schránka aj zapečatila (za prítomnosti starostu a bola takto uschovaná do pondelka, dokiaľ sa neodniesla do archívu) a potom sa odniesla do pokladne k J. G. a do pondelka tam bola zamknutá spolu s ostatnými volebnými schránkami. Neskôr vo svojej svedeckej výpovedi uviedol, že volebná schránka v pokladni nebola zapečatená, on ju preto ešte raz prelepoval. Skutočnosť, že minimálne volebná schránka J. L. bola zapečatená až v priebehu pondelka, nepriamo potvrdzuje to, že J. L. si volebnú schránku OVK č. 5 vyzdvihol v pondelok ráno s tým, že si „*ide dať do poriadku volebnú dokumentáciu*“. Túto skutočnosť potvrdzuje aj výpoveď Š. V. (prednosta obecného úradu), ktorý v neprítomnosti J. G. otvoril pokladňu J. L., aby si mohol odnieť svoju volebnú schránku.

Odlíšné výpovede o momente zapečatenia volebnej dokumentácie z jednotlivých volebných okrskov svedčia nielen o nejednotnom postupe jednotlivých OVK, ale indikujú aj možnosť manipulácie s volebnou dokumentáciou. Podozrenia z manipulácie, ktoré vzniesol M. P., neboli bližšie konkretizované a ani na základe vykonaného dokazovania nezískal ústavný súd žiadne dôkazy, ktoré by ich potvrdili. Ústavný súd však konštatuje, že volebná dokumentácia po ukončení volieb nebola zabezpečená zákonom ustanoveným spôsobom (od konečného podpísania zápisnice MVK, čo bolo krátko po polnoci, t. j. už 28. novembra 2010 – vyplýva to zo zápisnice MVK, ako aj z výpovedí svedkov, aj keď s určitým časovým posunom, až do času jej konečnej archivácie, ku ktorej podľa výsluchu svedkov malo dôjsť 29. novembra 2010 v doobedňajších hodinách).

Slobodná voľba svojich zástupcov podľa čl. 30 ods. 1 ústavy sa realizuje aj v slobode výberu kandidáta z viacerých kandidátov, ktorý má v zastupiteľskej demokracii občana – voliča zastupovať. Aby tento výber bol identifikovateľný, musí byť vykonaný zákonom ustanoveným spôsobom (PL. ÚS 21/99).

V nadväznosti na všeobecné východiská, skutkové zistenia a ich vyhodnotenie ústavný súd konštatuje, že zakrúžkovanie minimálne jedného voliča, ktorý sa nezúčastnil volieb vo volebnom okrsku č. 6, pričom v zozname voličov figuroval ako osoba, ktorá sa

volieb zúčastnila, sa výpoveďou svedkyne preukázalo. Došlo k nemu v nadväznosti na zistený rozdiel medzi počtom odovzdaných obálok a počtom voličov, ktorí sa volieb zúčastnili ako výsledok snahy túto „nezrovnalosť“ odstrániť zakrúžkovaním osôb, ktoré sa s určitosťou volieb nezúčastnili. Ústavný súd považuje tento postup za nezákonný zásah do volebnej dokumentácie, ktorý ústavný súd musel zohľadniť pri svojom rozhodovaní.

Manipulácia s hlasovacími lístkami sa nepreukázala. Podľa názoru ústavného súdu však zistené nedostatky pri zabezpečení a zapečatení volebnej dokumentácie nezodpovedali zákonom ustanovenému spôsobu zabezpečenia a zapečatenia volebnej dokumentácie, a v spojení s ostatnými zistenými nedostatkami spochybňujú hodnovernosť nielen volebnej dokumentácie, ale aj samotný volebný výsledok.

Ústavný súd považuje ďalej za porušenie § 41 ods. 2 zákona o voľbách prepočítavanie hlasovacích lístkov MVK, a to na žiadosť sťažovateľa a za účasti taxatívne zákonom ustanovených osôb bez preukázania príslušného povolenia.

Zistené niekoľkonásobné porušenie zákona o voľbách spolu s dosiahnutým volebným výsledkom kandidáta č. 6 a kandidáta č. 9 na funkciu starostu obce Oščadnica zisteným ústavným súdom na základe ním vykonaného vyhodnotenia sporných hlasovacích lístkov uznaných OVK za platné, majú takú intenzitu, že vo svojom súhrne reálne spochybňujú dosiahnutý výsledok volieb, a preto boli dôvodom na to, aby ústavný súd v súlade so všeobecnými východiskami, ktoré uplatňuje pri svojom rozhodovaní o volebných sťažnostiach, uplatnil svoju právomoc podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde a vyhlásil voľby starostu obce Oščadnica konané 27. novembra 2010 za neplatné.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. marca 2011